ԹԻՎ 12 ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹՎՈՒՆ ԱՄՍԱԹԻՎ ԱՄԻՍ ԱՌԱՎՕՏԻ 10

1877 ՅՈՒՆԻՍ 14 ՇԱԲԱԹ

ԱՂԱՖՐԱՆԿԱ ՅՈՒՆԻՍԻ 26 Ն. 5—3486

Մանկական Էջերից

ՄԻԻՆԱՏԻՒ ԷՐՃԻԵԱՍ

Մանկուվի էֆքեար սէնէտէ 300 նիւսխէ իթիպարըյա, գըյմէթի խաթանպոլիչին 10 ատէտ Մէհիտիչէ օլտուղու կիպի, թաշրալար իշին տախի սէնէտ քէզալիք 300նիւսխէ իշին բոսթա բարասը քէնտի հիսապըմըզա օլարագ 12 ատէտ Մէհիտիչէ օլաճագ տըր։

Պիր նիւսխէսի գայիմէ հիսապրյա 50 շէր բարաեա սաթ ըմագտա տըր։

Իրանաթրն պէհր սաթ ը Լինճ սէֆտա 3, Շինճի սէֆտա 2, Յիւնճիւ վէ սայիր սէֆտալար իշին դր. վէ իրան արրտարնա գոնուլմա՝ եան իրաերն սաթ ըրը 5ԿԼ։

Մէքթուպ վէ սայիրէ, Գալաթասրայ Բէնճէնալիհ բաղարրնտա վագը Ն։ 41 Իրսի խանրնտա Կարապետ Ց։ Փանոսեան իսմինէ կէօնտէրիլէճէք տիր։

ՊՈՒ ՆԻՒՍԽԷ 100 ԲԱՐԱ ՏԸՐ

ՆԷՎԻՅԷ

Մարսիլեատան Մէսաժէ տիւ Միտի զազէթասընա եազըլմըշ տըր։

Բէրօն խմինտէ պիր գատըն պունտան պիր գաշ այ մուգատտէմ Մարսիլեա չէհրինէ աճայիպ պիր վասիեէթ իթմիշ տիր։ Շէյլէ քի մէզկուրէ գասըն, Մարսիլեատա պուլունան քէլբէրին հալը բէրիշանինի աճրեարագ, պունլար իշին պիր խասթախանէ ինչա օլունմագ իւզրէ պու վասիեէթնամէ 85 պին ֆրանգ իհտա կյէմիշ տիր։ Տայիրէյի պէյէտիյէ նէ եաբաճաղընը շաշըրմըշ տըր։ պու բարաեը գապուլ իթսէ՞ մի իթմէսին մի։ 85 պին ֆրանգ իլէ խասթախանէ քիչատ օլունո՞ւր մը։ Վէ իշպու նէվ թարզ խասթախանէեի նէ՞ սուրէթէ վազ իթմէլի։

Մէսէլէյի մէզքիւրը հալի գօլայ պիր չէյ օմսաղընտան, պէյէսիեէ մէֆլիսի պունու իքինճի տէֆա օլարագ գօմիսիօնը մախսուսընա իհալէ իթմիշ տիր։

—Բարիս ճիվարլարընտա վագը Նիօր գարիէսի էհալիսինտէն եաշընը ամըշ պիր գըզ զաեէթ ֆագըրճա պիր էօմիւր կէչիրտիյի հալտէ պու քէրրէ վէֆաթ իտիպ, սանտըղընտան ալթուն օլարագ 239 պին ֆրանգ շըգմըշ տըր։ Մէզկուրէ, մէպլաղը մէզկուրու խասթախանէէ վասիեէթ իթմիշ տիր։

—Վօլթէր պունտան 99 սէնէ մուգատամէ մայիս 30 տա Բարիստէ մարքի տը Վիլէթին խանէսինտէ վէֆաթ իթմիշ տիր։

Մարքիս տը Վիլէթին վասիեէթի ահքեամընճա, Վօլթէրին մէզքիւր խանէտէ վէֆաթ իյէտիյի օտանըն բէնճէրէյէրի օվգըթատան պէրու աշըրմըշ օլմաեըպ, էօլտիյիւնիւն եիւպիւնճիւ սէնէսինտէ, եանի կէյէճէք սէնէ մայիս 30 տա աշըրամագ տըր։

—Բօզանտան (Բրուսիատա տըր) եազտըգլարընա կէօրէ, Գաթօլիք քիլիսէսինտէ գուտտասը շէրիֆ թագտիս օլունտուղու սըրատա քիլիսէէ շինճէք տիւշիւպ 80 քիշի վուրուլմուշ վէ պունլարտան ալթըսը անիտէ վէֆաթ իտիպ, տիկէրլէրի աղըր սուրէթտէ մէճրուհ օլմուշլար տըր։

—Սիշիլեատա (Խթալեա) խայլի վագըթտան պէրու իճրայի չեգավէթ իտիպ պիր չոգ ճանլար եագմըշ օլտուղու հալտէ պիր տիւրլիւ էլէ կէչիրիլմէմիշ օլան Լէօն նամ շագի պու քէրրէ իքի նէֆէր ըէֆիղի իլէ պէրապէր գաթլ ու իտամ օլունմուշ տուր։

—Պու քէրրէ Բարիստէ պաեէթ մուսինն վէ գօնչուլարընն հիւրմէթ ու ըիեաէթինէ մագնար օլմուշ 80 եաշընտա պիր ատամ վէֆաթ իթմիշ տիր։ Բէմալի մուհասալէթլէ էլինի սըգտըգլարը պու ատամընն քիմ օլտուղունու մէրգուման գօնչուլարընտան հիչ պիրի պիլմէգ իտի։ Էկէր պիլտէէր իտի, եումուրճագտան գաչար կիպի մէրգումտան գաչընճաղլարը պի իլթիպահ իտի։

Մէրգումընն իտի Հանս Ֆրիզ օլուպ, 1820 սէնէսինտէն 1840 սէնէսինէ գատար Պէրլին շէհրին ճէլլատը պուլունմուշ տուր։ Պու թարիխտէ գաթլ օլունաճագ ատամլարընն պաշընը պալթա իլէ քէսէրէր իտի։ Մէրգում Հանս պալթա իլէ քէլէ քէամէքտէ նամատար իտի։ Հէր գանդի տէֆա քի սանաաթընը իճրա իթմիշ իսկ հէր տէֆասընտա տա թէմիզ սիեահ ըուպալար կիյինիր, վէ էլէրինէ էլտիվէն գօր իտի։

1840 սէնէսինտէ խթիֆա իթմիշ իտի։ զիրա կէլիր իլէ եաշաեաճագ գատար վարիտաթ ջահիպի օլմուշ, վէ Պէրլինտէ հէրքէս մէրգուման եումուրճագ կիպի սագընտըշընտան, Բարիսէ կէլիպ սոն սէնէլէրինի օրատա կէչիրմիշ տիր։

—Աստրսիօնտան ալընան պիր մէքթուպ, ճէնուպի Ամէրիգատա վագը Բարակուէ ճիւմհուրիեէթի ըէյիսինին գաթլի հագգընտա աթիտէքի մալիումաթլարը վիրմիշ տիր։

Ապրիլ 12տէ սապահընը սաաթ 12 սինտէ ըէյիսի ճիւմհուր միսիս Ֆիլ, ատէթի գատիմէսի իւզրէ պէրապէրինտէ պիր չոգ եավէրի հարպ պուլունտուղու հալտէ խանէսինտէն չըգըպ հիւքիւմէթ գոնաղընա կիթմէքտէ իքէն, էսնայի բահտէ գոմանտան Մօլաս գարշըսընա չըգըպ էլինտէքի գարապինա իլէ միշարիլէյէի վուրուպ եէրէ սէրմիշ տիր։

Ըէյիսին եավէրի հարպլարը գաթիլի մէրգումընն իւզէրինէ հիւճում իթտիքլէրինտէ, մէրգում քէնտույի մուհաֆազաեա չալըշտըղը սըրատա եավէրլէրտէն իքի նէֆէրինի մէճրուհ իտէր։ Գավգա էսնասընտա, 50 մէթրօ ուզագտա պուլունան գըշլատան ասքէրլէր եէթիշիպ, գաթիլին գաֆասընա գըլըճա վուրուրլար, վէ շիպհէսիզ քի էօյտիւրիւրլէր իտի էկէր Մօլասընն (գաթիլին) արգատաշլարընտան միրալայ Կոլպիւրիւ եէթիշիպ գուրթարմասա իտի։ Պունլարընն իքիսի տէ աթա սիւար օլարագ եագաեը գուրթարըրլար, վէ չէհրիտէն տիշարը չըգտըգլարընտա ըէյիսին գաըընտաշը ժէնէրալ Էմիլեօ Ֆիլէ պիթթէսատիֆ, մէրգում միրալայ Կոլպիւրիւ, ժէնէրալը միւմայիլէյհին իւզէրինէ պիր գաշ տէֆա թապանճա պօչալթըպ էօյտիւրիւր։ Մօլաս վէ Կոլպիւրիւնին արգասընտան կէչէն ատամլարը ժէնէրալ Ֆիլի սօեունտուրուպ սոլ գուլաղընը քէսէրլէր։ պունու եարմագտան մագսէտ, ժէնէրալը միւմայիլէյհ, հիւքիւմէթին ժէնէրալլարընտան օլտուղունու կէօսթէրմէք իչին իտի։ զիրա պուրատա տէվլէթին մալի օլան աթլարընն սոլ գուլաղընը քէսէրլէր։

—Էսթինպուրկ սաքինճլէրինտէն օլուպ, իլի ֆիզիգէ մալիսթը թատիհսի պունունան մըսթը Կրահամ Պէլ պու քէրրէ պիր ալեաթ իճատ իտիպ, պու ալեաթ վասըթասըյա, ինսանըն սէսինի պիր եէրատն տիկէր պիր եէլէ աքս իթտիրմէքտէ տիր։ Իշպու մաքինա կէչէն սէնէ Ֆիլատէլֆիատա քիշատ օլունան սէրկիի ումումիտէ թէճրիպէ օլունուպ, 230 քիլոմէթրօ մէսաֆէյտէ օլան պիր չէհիրէ սէտա աքս իթտիրիլմիշ։ Չէյլէ քի մաքինանըն էօնիւնտէ հէր նէ միքեալէմէ օլմուշ իսէ, 230 քիլոմէթրօ էօթէտէ իշիտիլմիշ տիր։ Մէզքիւր մաքինա թէլէկրաֆ թէլի իլէ մուխապէրէ իթմէքտէ տիր։

—Ամէրիգանընն Նիու Եօրգ շէհրի էհալիսինտէն մըսթը Բրմինկթը, եազը եազմագ իշին բիանօ շէքլինտէ պիր մաքինա իճատ իթմիշ տիր։

—Գոնսթիթիսիօնէլ զազէթասընտա օգունմուշ տուր։

Գոնթ Մ։։։—քի շիմտի հայր Մաքսիմէն թէսմիեէ օլունուր—ազդ ու սէվտա սէպէպինտէն տիւնեաեա գահր իտիպ պիր մանասթըրա չէքիլմիշ իտի։

Պունտան պիր միւտտէթ էվվէլ ավգաթըն պիրի մանասթըրա կէլիպ միւմայիլէյհ իլէ գոնուշմագ իսթէր, վէ պունա միւսաատէ օլունուպ, պէյնէրինտէ շու մուհավէրէ վուգու պուլուր։

—Ավգաթ — Բէտէրիմ, Ֆամիլեանըզ հագգընտա գարա խասպէրլէր կէթիրտիմ։ Ամուհանըզ մարքի տը Պ։։։ կէչէն հաֆթա վէֆաթ իթմիշ տիր։ Վէ զըզը տա կէչէն սէնէ վէֆաթ իյէմիշ օլտուղունտան, գանոնէն սիզտէն պաշգա միրասխոր եօգ տըր։

Հայր Մաքսիմէն—Միրասխոր վար իմիշ եօգ իմիշ պանա նէ։

Ավգաթ—Միրասընը նէ մըգտար չէյ օլտուղունու պիլմէէրէք պէօյլէ սէօյլէեօրսընըզ։ պիլսէնիզ էօյլէ տէմէզսինիզ։ 4 միլեօն ֆրանգլըգ պիր միրասա գոնտուունուզ։

Հայր Մաքսիմէն ճէվապ վիրմէզ, վէ եիւզիւնտէ ասլա հէեէճան էսէրի միշահէտէ օլունմազ։

Ավգաթ—Տէօրթ միլեօն ֆրանգ։ իլթէ տէօրթ միլեօն ֆրանգլըգ ֆոնտօլարընն էսամիսինի սիզէրէ թագտիմ իտէրիմ։

Հայր Մաքսիմէն եինէ պու սէօզլէրէ էհէմմիեէթ վիրմէզ։

Ավգաթ—Պունլարընն ճիւմէսի մալինիզ տիր, նէ էմր պուեուրըրսընըզ։

Պոլ՞արա պիր չան չալընը։

—Հօշնա գալ, միսիս, տէր բահիպ, ագշամ ժամընա կիտէեօրըմ։

Ավգաթ—Ֆագաթ, պու տէօրթ միլեօն ֆրանգը նէ եարաճագսընըզ։

Հայր Մաքսիմէն ասլա ճէվապ վիրմէքսիզին վէ եավաշ եավաշ եի բիեէրէք ալըպ եիւրիւյիւ վիրիր, վէ ավգաթա մանասթըրտան չըգմասը իհթիար օլունուր։

Շիմտի ավգաթը միւմայիլէյհ իւշիւնճիւ տէրէճէտէ միրասխոր արաեօր։

—Վէրիթաս նամ սիկուրիթա գումանեասը թարաֆընտան նէշր օլունան սաթթիսիդէ կէօրէ, սէնէյի հագըրէ ապրիլ այընտա 47 ինկիլիզ, 26 Ալման, 11 Ֆրանսըզ, 9 Ամէրիգա, 9 Ֆիլէմէնք, 6 Իթալեա, 5 Նորվէճիա, 3 Բրթիքէզ, 2 Ավսթրիա, 2 Շվէտ, 2 Տանիմարգա, 1 Իսպանեօլ, վէ 1 Եունան կէմիսի ղարգ ու թէլէֆ օլմուշ։ Պունլարտան մաատա, գանդի միլէթտէն օլտուգլարը մալիում օլմաեան տիկէր 8 կէմի ղարգ օլմուշ տուր։

—Կէչէնտէ ախշամն սաաթ 10 տուլարընտա Լիոնտա մատմուազէլ Լ։։։ իլէ բէատրի պէյնինտէ պիր մուարագա վուգու պուլմուշ տուր։ Գըզ պանգա ատամլարընտան պիրիսի իլէ էվէնմէք իսթէյիպ, բէատրի իսէ պիր տիւրլիւ պունա բագի օլմագ։ Գըզ, «իսթէսէն իսթէմէսէն օնընա էվէնէճէյիմ» տէր վէ բէատրի տախի «էօյտիւրիւրիմ սէնի, պըրագմամ քի օնընա էվէնէսին» տէյի ճէվապ վիրիր։ Վէ գըզըն եանընտա տուրտուղունտա հիտտէթինի թէսքին իտէմէեէճէյինի հիսս իտէրէք, գըզըն պուլունտուղու օտանընն գարուսունու քիլիսէէրէք տիշարը չըգար։ Գըզ եալընզ գալտըզընը կէօրիւնճէ բէատրինին խանէսինտէն ֆիրարէ գարար վերիպ, պիր գաշ չարշավը պիրպիրինէ պաղլաեարագ բէնճէրէեէ պաղլար վէ չարշաֆը թուքթարագ սօգաղա ինմէեէ հագըրլանը։ Պունլունտուղու օտա խանէնին աէօրտիւնճիւ գաթընտա իտի։ Մէզպուրէ եարը եօլա կէլտիրինտէ պաշընը եօգարը գալըրրըպ պագար քի բէատրի էլինտէ պիր բըվալը օլտուղու հալտէ բէնճէրէնին էօնիւնտէ տուրուեօր։ Գօրգուսունտան չարշավը էլինտէն գաշըրը, վէ օէսնատէ, պաշընտա չամաշը սէրէթի օլտուղու հալտէ բէնճէրինին ալթընտան կէչէն պիր չամաշըրմը գաբընն սէրէթի իչինէ տիւշեր։ Մէզպուրէ բէք խաֆիֆ սուրէթտէ պէրէնմիշ, ֆագաթ պիշարէ չամաշըրմը պիր գաշ սաաթ սոնրա վէֆաթ իյէմիշ տիր։ Գըզընն բէատրի անիտէ ախպ ու կիրէֆթ օլունարագ մահպէսէ իլգա օլունմուշ տուր։

(Գոռ-ըէ)

—Ֆրանսա իլէ Ինկիլթէրրա պէյնինտէ վագը օլան Գալէ շըմէնտըֆէրինտէ պիր գաշ միլեօն ֆրանգլըգ իթալեա վէ Մըսըր ֆոնտօսը սիրգաթ օլունտուղունու կէչէնտէ թէլէկրաֆ հավատիսի օլարագ պիլտիրմիշ իտիք։ Իշպու սիրգաթ հագգընտա էվէնման զազէթասընտա աթիտէքի թաֆսիլաթ օգունմուշ տուր։

«Շըմէնտըֆէր Ասվիլէ վասը օլուպ ըսթասիոնա կիրէճէյի սըրատա, վակօնլարընն պիրիսինի գաբաեան մէօհիւրլիւ գուրչուն, պիրիսինի գաբաեան մէօհիւրլիւ գուրչուն, գըրըլըպ չըգարըմշ օլտուղու կէօլարընն գըրըլըպ չըգարըմշ օլտուղու կէօրիւլտիւ։ Մէգքիւր վակօնտա իւզէրի մէօհիւրլիւ։ Մէգքիւր վակօնտա իւզէրի մէօհիւրլիւ պիր սէրէթ օլուպ, պունտա, պիր չոգ ֆոնտօ պուլունմագտա իտի։

«Մէգքիւր սէրէթ աշրըմը վէ իչինտէքի ֆոնտօլարընն ճիւմէկսի տէ չալընմըշ իտի։ Իշպու սիրգաթ նէ սուրէթլէ վուգու պուլմուշ տուր։ պունու հէնուզ քիմսէ պիլմէզ։ Ֆագաթ անիտէ աշըլան վէ թրէնին պիր սաաթ պէքլէմէսինէ սէպէպ օլան թէֆթիշլէն անլաշըլըպ չըգարը, խրրըպլար մէզքիւր թրէնին վակօնլարընտան պիրիսինտէ պուլունուպ, թրէնին պիր սաաթսիօնտան տիկէր սաաթսիօնա կէթմէք իչին գաթ իթտիյի ուզուն մէսաֆէյտէն պիլ խթիֆատէ, պուլունտուղլարը վակօնտան, վակօնլարընն տիշարըսընտա պիլէթճիլէրին կէզտիքլէրի թահթալարընն իւզէրինէ սիվիշիպ մէզքիւր վակօնա կիրմիշլէր, վէ ֆոնտօլարը ալտըդտան սոնրա, էվվէլինտէն գարարլաշընըրմը օլտուղուրը մահէլլէրտէ տուրան արգատաշլարընա աթմըշլար, վէ օնլար տա ալտպ քի տէ կէօրմէքսիզին սիվիշի վիրմիշլէր տիր։

«Զալընան ֆոնտօլարընն նէ մըզտարտա օլտուղունու պիր էյիհէ պիլմէյիպ։ Ֆիմի 3 միլեօն, քիսի 7, վէ պաղըլար տա 10 միլեօն ֆրանգ գըյմէթինտէ տիր տիեօրլար իսէ տէ, պիլմէէ պու մըգտար միւպալաղալը օլուպ, ալտըդընը մաշիմմա կէօրէ, անճագ 1 1|2 վէ եա 2 միլեօն ֆրանգ գըյմէթինտէ օլմալը տըր։

«Զալընան ֆոնտօլար, արպիթրաժ ուսուլի իւզրէ իշ իտէն տէօրթ նէֆէր պէօյիւք պանքէր մալի տիր։

—Պու կիւնքի կիւն Իրանտա տախի տախլ օլտուղու հալտէ պիւթիւն Ինկիլթէրրատա 1,092 զազէթա թապ ու նէշր օլունմագտա տըր։ 1847 թարիխինտէ 557 զազէթա պասընը իտի։ տիմէք տիր քի 30 սէնէ զարֆընտա 1,135 զազէթա տրթմըշ տըր։ Մէզքիւր 557 զազէթատան 16 սը հէր կիւն թապ ու նէշր օլունտուղու հալտէ պու կիւնքի կիւն 145 զազէթա եէֆմիեէ չըգմագտա տըր։

Հաֆթատա պիր իքի տէֆա չըգան զազէթալարընն մըգտարը 808է պալիպ օլուպ, պունլարտան 275ի մէպհէսպէն պահս իտէրլէր։

—Պաթտան (Ինկիլթէրրա) աշընան պիր թէլէկրաֆտա կէօրէ, շէհրը մէզ քուրրլի Ուիտգօմպ արասընտա պուլունան քէօրրիւ եըգըլըպ, եիւզ գատար ատամ նէհրէ տէօքիւրմիւշ վէ պունլարտան էքսէրիսի թէլէֆ օլմուշ տուր։

—Բուսիանընն սոն թահրիրի նուֆուստա կէօսթէրիլմիշ օլան նուֆուսը տըր։

	Էվրօպատա	Ասիատա
Օրթոտօքս	56,133,076	5,456,311
Էրմէնի	38,720	595,326
Գաթօլիք	7,491,524	51,626
Բրոթէսթան	2,6'3,303	13 806
Եէհուտի	2,759,811	38,069
Իսլամ	2,364,085	6,064,574
Պութբէրէսթ	258,370	305,439
	71,371,889	11,526,152
Եէքիւնը ումումի	83,257,041	

— Սիւէիշ գանալը գուհանեասընընն հիսսէտարանընա միսիս Լըսէբս թարաֆընտան թագտիմ օլունան բաբորթոտա, կէչէն 1876 սէնէսինին վարիտաթը 31 միլեօն 143,066, վէ մէսարիֆի 17 միլեօն 244,658

Ֆրանգա պալիզ օլտուղու կէօսթէրիմիզ տիր։ Սէնէյի մէզքիւրէ զարֆընտա 1547 սէֆինէ մէզքիւր գանալտան կէչմիշ տիր։

—

ՄՈՒՀԱԲԷՄԱԹ

Սէնա ճինայէթ մահքէմէսինտէ
1877 փետրուար 21 տէ իճրա իտիլէն
մուհաքէմէ

—

Կ։ոէֆրօանըն էշ։ — Բան մոդէլ։

(Ն։ 4–3478 տէն պաղըյյէ։)

Պատէհու Մ Կոտէֆրօա կիտիպ օ կիճէյի, մահպուսէսի օլան մատմօազէլ Կիյմէնին էվինտէ կէչիրմիշ, վէ Ֆէրտասը կիւնիւ տախի աղչամա գատար սէֆայի խաթըր իւզրէ իտիրը։ Վղաթ իյլէտիքտէն սոնրա, գաբէն վալիտէսի եանընտա պուլունմագտա օլան զէվճէսի վէ չօճուղու եանընա կիթմիշ տիր։

Գաբէն վալիտէսի խանէսինտէ մէրգում ֆէրահը տիլ իւզրէ վագըթ կէչիրիպ, վէ հաթթա աեագ օեունու տախի օյնամըշ, վէ գաբէն բէտերի Մ Գէյ իսէ, Գուրթֆօանըն իչի զըմիրնտա քէնտուտէն խապէր սիւալ իյլէտիկինտէ, մէրգումու կէօրմիշ օլմասը, վէ ափյէթ իւզրէ պուլունմասը ճէվապընը վիրմիշ տիր։

Զապթը տավանըն մէյլինտէն, Մ. Կոտէֆրօանըն, Վիոլէնին ֆապրիգասըյա իշգաբըը պուլունտուղու անլայըլըպ վէ թաստիգ գրընտրգտան սոնրա, բէյլիսի մահքէմէ քէլամէ աղաղ իտէր։

Բէյլիս էֆէնտի։ — Միւտտաի ալէյհ, աեաղա գալգոնը։ Սեպտեմբեր 8 տէ, սիզին սալոնտա պիր ատամ էօրմիշ սիր։ Վէ մէրգումուն էօրմէսի տէ, չու տապանճատան չըգան գուրչուն իլէ վուգու պուլմուշ տուր, էօյլէ տէյլ՞մի։ Անզին իտտանըզա նէզարէն, մէրգում քէնտու քէնտույի էօլտիւրմիշ իմիշ, լաքին, պունուն սահիհէ պէնզէմէմէսինէ, սիզին տախի գալսինիզ չէհատէթ իթմէքտէ տէյլ՞մի տիր։

Կոտէֆրօա։ — Մ. Գուրթֆօա քէնտույի թէլէֆ իթմէք իչին, վագտա պէնիմ խանէմէ կէլմիշ տիր, լաքին, նէ սէպէպէ մէպնի օլտուղունու կյզահ իտէմմ։

Սիւալ։ — Իհթիմալ տիր քի օլ պապտէ սըզըմագ տասընը, իմոի, ծիւրի էֆէնտիլէրէ, սիզին վէ Մ. Գուրթֆօանըն քիմլէր օլտուգլարընը պէն պէեան իտէյիմ։

Մէրգում մագթուլուն պիր մէքթուպունտա, սիզին ալէյհինիզտէ չէօյլէ եաղըրմըշտը «էօյլէ պիր սուրէթի զահիրէսինտէ թաթլըբգ պուլունմագտա օլան ատամտա, օ մէրթէպէ ատի վէ իրթիքեագը պիր եիւրէք պուլունմասընա ալը տիրլիւ ինանամագ իտիմ» տէմիշ տիր։

Վէ Ֆէրթէ Անէնինուլ հաքիմի տախի, հապգընըզտա չու սթիտէքի չէհատէթի իթմիշ տիր։ «Ճէմիյյէթճէ հալի բէք քեամիլճէ տիր։ մէրգումուն բէյտերի խուրտէվաթճը իտի, վէ վալիտէսի իսէ, Ֆէրթէ-Անէ սէքլենսինտէն զէնկին պիրիսյյէ մուարէֆէ իւզրէ պուլունտուղունտան, քէնտույի մէրգումտան դաղանմըշ օլմասը չիւբէհ օլունմագտա տըր։

Մ. Կոտէֆրօա Ֆէրթէ-Անէյի թէրբ իլէ ֆարիսէ կէլմիշ, պիր պագդալ եանընա կիրմիշ, վէ պատէհու թիճարէթ եօճուլուղունա պաշլամըշ, վէ Նիհայէթ Վիոլէ Ֆապրիգասը չիրբէթինէ տախիլ օլմուշ տուր։ Անդրա հիա սէթմիդաճ, հարիսալ թիճարէթ, թաֆրա սաթըճը, վէ ղիեատէյյէ միլթէքէպիր օլտուղու կիպի, հէր նէ գատար սուրէթի զահիրէսինտէն քէնտույի զայէթլէ կէտի բրդ վէ բէրհիդքեար կէօսթէրմէք, վէ Ֆէրթէ-Անէ քիլիսէսինէ էնվայի հէտիյյէլէր վիրմէքլիքտէ, աչարի մէրթէտի իպրաղը սոխավէթ իյլէմքտէ իսէ տէ, պաթընէն սոխլաղը պօգուգ պիր ատամ օլտուղու անլաշըլմըշ տըր, վէ զայրիհիմ։»

Բէյլիս էֆէնտի։ — Գու մալիմաթլարա գարշըլըգ ճէվապլարընըզ վա՞ր մը տըր։ անլաշըլտըրընա նէգարէն, սոխլաղընըզ բէք էսէֆ օլունաճագ պիր հալտէ պուլունմաղտա տըր։

Ճէվապ։ — Մէզքիւր մալիմաթլար եանլըշ տըրլար։

Բէյլիս էֆէնտի։ — Պունլարատանտա մատտասը վար տըր, սիզ վագթիյլէ գաբէն վալիտէնիզլէ էմրի ալէյագա իւզրէ պուլունմուշսունուզ տուր։ ։ (հէր քէս իւզէրինտէ հարէքէթ)։

Ճէվապ։ — Պունուն ասլը եօգ տուր։

Սիւալ։ — Պու տախի եանլըշ մը տըր։

Ճէվապ։ — Վվէթ, եանլըշ տըր։

Սիւալ։ — Իմտի թէֆթիշ վէ թէճէսսիս իտէյիմ։ — գաբէն վալիտէնիզ իլէ մուարէֆէ իւզրէ պուլունմանըզըն ասլը եօ՞գ մու տուր։ — բէ՛ք էյի, էօյլէ օլտուղտա, նասըլ օլուպ տա, սիզին խանէնիզտէ, մէրգումէ թարաֆընտան, սիզին իսմինիզ խթթասլէն եաղըմըշ օլտուղու հալտէ իքի զըթտա մէքթուպ պուլունմուշ, վէ քէմալի տիգգաթ իւզրէ սագլամըշ օլտուղունուզ կէօրիւմիշ տիր։ Շիմտի մէզքիւր մէքթուպլարտան մագսէտ նէ օլտուղունու պէեան իտէրիզ, իչթէ օնլարտա չէօյլէ եազըմըշ տըր։ «Փարիս վէ զայրիհիմ։ Մէնէյի՛մ, իչթէ չիմտի բահաթ օլտում։ Սէնին սէվգիրիմ։ Պէն սէրպէսթ պիր հալտէ տէյլիմ։ Սէնին թարաֆընտան հագգընտա գուհուրա կէլմէքտէ օլան մէյլ ու մուհապպէթտէն պաշգա պիր իգպալէ մալիք տէյլիմ։ Ֆագաթ, օլ պապտէ տույրագտա օլտուղում տույղուեու, իսթէտիկիմ գատար սանա իսպաթ վէ թէէմինէ իգթիտարըմ եօգ տուր։ Վէ պու տա գօլայ տէյլ տիր, չիւնքի մալիւմ եա, տայիմա ումուզլարըմ իւզէրինտէ պիրի պուլունմագտա տըր, վէ զայրիհիմ, վէ զայրիհիմ։»

Իքինճի մէքթուպ Թրուվիլտէ եազըմըշ տըր, վէ շու ճիւմլէյի տախի շամիլ պուլունմագտա տըր, «Մէլէյիմ, նէ մէրթէպէ կէօնիւլ ազապը չէքմէքտէ օլտուղունուզու պիլիրիմ, մէքթուպ եալընըզ պանա։ Պէն սաաթ օն պիր թրէնիյլէ Փարիսէ վասըլ օլճաղըմ, վէ օրատան տախի թէքբարէն Ֆէրրիէրէ (մատամ Գէյին վալիտէսի խանէսինին պուլունտուղու մահէլլ) կիտէճէկիմ։ արթըգ օրատա իսթէտիկիմիզ կիսլի պուլուշուր վէ կէօրիւշիւրիւշ, մուհապպէթիմ սիզին իչին գավի վէ էօմրիւմ տախի սէնին իչին պագը տըր, վէ զայրիհիմ, վէ զայրիհիմ։»

Բէյլիս էֆէնտի։ — Իմոի, պու խպաթլար մէյտանտա օլտուգու թագտիրտէ տախի, գաբէն վալիտէնիզ պուլունան մատամ Գէյ իլէ ալէյագա իւզրէ պուլունմուշ օլտուղունուզու ինքեար իտէպիլմիսինիզ։

Կոտէֆրօա։ — Էվվէթ ինքեար իտէրիմ, չիւնքի սահիհ տէյլ՞ տիր։

Սիւալ։ — Իյի էմմա, նիհայէթ պու մէքթուպլար սիզին իսմինիզ, վէ սիզին իգամէթ կեահընըզա, էվվէթ խասէթէն սիզէ խիթապէն եազըմըշլար տըր, օնա նէ տէնիր։

Ճէվապ։ — Էվվէթ, ֆագաթ, պէնիմ իչին տէյիլ տիրլեր։ օնլար պաշգա պիր նէ վիրիվէք իչին պանա կէօնտէրիրմիշ տիրլեր։

Սիւալ — Ֆիմէ՞ վիրիվէք իչին։

Ճէվապ։ — Էյլէ պիր ատամա վիրիվէք իչին քի հէմ շիմտի էօմիւշ տիր, վէ հէմ տէ խմինի վիրէմմ։

Սիւալ։ — Սահի՞հ մի սէյլէեօրսունուզ։ հայտայ ֆարգ իտէլիմ քի էյլէ ոմուշ օլսուն, խտի էյլէ օլտուղտա տախի, նէ սէպէպ մէպնի տիր քի, սրզղասընընն մէքթուպտու նու սահիպինէ վիրմէյիպ տէ, քէնտի եանընընզտա սագլամըշսընընզ տըր։

Ճէվապ։ — Պէն մէզքիւր մէքթուպլարը սահիպինէ թէսլիմ իթմիշիմ տիր, ֆագաթ սոնրատան, մէրգում էօլմէզլէն էվվէլ, եինէ պանա իտտէ իյլէմիշ տիր։

Բէյլիս էֆէնտի։ — Թայր, էօյլէ տէյլ տիր, նաֆիսէ եէրտէ, էօյլէ եալան եանընընզ լաղըրտըրլար իլէ քէնտինիզի սաղլամ էզգարմագընընզ թէհրիպէլէրինէ էզգընըմասընընզ։ պու մէքթուպլարը մատամ Գէյ սիզէ եազմըշ տըր։ Վէ սիզ տէ քէմալի տիգգաթ իւզրէ սագլամըշտընընզ տըր, չիւնքի, սիզ մէզքիւր մէքթուպլար իլէ, մատամ Գէյի, քէնտի գըզընը սիզէ վիրմէքլիկէ մէճպուր իթմէք նէյէթինտէ պուլունմուշսունուզ տուր։ զիրա, մէրգում իլէ էվլէնմէքլիկի արզու վէ էմէլ իթմէքտէ իմիշսինիզ տիր։ Նասըլ քի 1861 սէնէսինտէ, վէ Մ. Գէյ յին ֆամիլեասը Լիտտ պուլունտուղու էմման, խասէթէն Մ. Գէյ էյ սէեանը էֆքեար իտէրէք իսթէմիշսինիզ տիր։

Վէ Մ. Գէյյտէ զէվճէսինէ օլ պապտէ բէյյինի սիւալ իյլէմիշ տիր, վէ մէրգումէ տախի օլ վագըթլարտա, հէնուզ ալէյագա աթէէիյլէ եանմագտա օլտուղունտան, քէնտուսի բույի մուվաֆագաթ կէօսթէրմէքլիկէ մէճպուր օլտուգտան պաշգա, գըզընը տախի իսքեաթ իթմէքլիկէ մէճպուր օլմուշ տուր։ Վէ օլ վագըթ Մ. Գէյ սիզէ պիր մէքթուպ եազարագ, քէմալի մէճմունիյյէթլէ թէբլիֆինիզի գտպուլ իտիպ, վէ հաթթա եազընտա իճապ իտէն հազըրլըղա միւսարաաթ իտէճէկինի տախի պիլտիրմիշ սիր։ էօյլէ տէյլ՞մի։

Ճէվապ։ — Էվվէթ, Մ. Գէյ պէնի սէվմէքտէ, վէ օլ հիհէթլէ իզհարը մէճմունիյյէթ իյլէմէքտէ իտի։

Սիւալ։ — Էվվէթ, մէրգում սիզի սէվմէքտէ վէ թահսին իյլէմէքտէ իտի, չիւնքի։ իզ խայի վագըթտան պէրու եանընտա օլտուգտան պաշգա, զէվճէսիյլէ տախի իճրայի ալէյագա իյլէմէքտէ օլտուղունուղտան, մէրգումէ տայիմա, հագգընըզտա իյի մալիւմաթ վիրիպ վէ հիւսնի թէվէճճիհ կէօսթէրմէքտէ իտի։

Բէյլիս էֆէնտի Մ. Գէյ թարաֆընտան, բոյի բիզա կէօսթէրիմիշ օլան մէքթուպու օգուտուգտան սոնրա, քէլամընա տէվամ իտէրէք,

Լաքին սոնրատան, մէրգումէ մատամ Գէյ, էօյլէ պիր բիւր ճիւնհա քիւսթախլըղընըզտան, եանի գըզընը տախի իսթէմէքլիկէ չըգըշմանըզտան տօլաեը տիչարը իզթիրապ օլարագ, մէզքիւր ագտը իպտիվաճա գարշը կէլմէքլիկէ պաշլամը, վէ պունուն իւզրինէ սիզ տէ քէնտի տօսթլարընըզտան Մ. Լըզօնթա միւրաճաաթլա, մէրգումու Մ. Գէյյէ կէօնտէրէրէք իպրամ իթտիրմիշինիզ տիր։ Վէ մէրգում տախի թէքբարէն քէնտի զէվճէսինին բէյյինի սիւալ իյլէտիքտէ, մէրգումէ մուխալիֆէթինտէ իսրար իթմիշ, վէ Մ. Գէյ իքի գըլըճ արասընտա գալարագ շաշըրտըզընտան, վէ սիզին ատէմի պասիրէթինիզտէն պիխապէր պուլունտուղունտան, սիզ մէքթուպլար եազարագ էօզիւրլէր տիլէմիշ տիր։ Ֆագաթ, աղըպէքեար սիզ, քէնտի արսըզճա քիւսթախլըղընընդա իգտամ իլէ մատամ Գէյյէ գօրգուլար վիրէրէք հէմ գըզընը իսթէյիպ վէ հէմտէ քէնտուսիյլէ տէրքեար պուլունան մուարէֆէյի մէգմուզընը տէվամ իյլէտիկինիզտէն, 1871 սէնէսինտէ, միւրատընընզա նայիլ օլապիլմիշսինիզ տիր (հէր քէս իւզէրինտէ ուզուն միւտտէթ պիր հարէքէթ ալէամէթլէրի)։

Պունուն իւզէրինէ, Կոտէֆրօա պաշընը էօնիւնէ էյէր, վէ սաաթ տա պիր պուշուգ (ալտիրանկա) օլտուղունտան, եիկիրմի տագըգա իչին մահքէմէ թաթիլ իտէր։

Սաաթ իքիտէ մէճլիս թէքրարէն թէճէմմիւ իտէր, վէ բէյյիս էֆէնտի Գուրթֆօա իլէ Կոտէֆրօա պէյնինտէ իշ զըմանընա տէրքեար օլան միւնասէպաթըն քէշֆ ու թահգըգընա պաշլար։

Սիւալ։ — Գուրթֆօա սըգը սըզըեա սիզտէն էլլի պէն Ֆրանգընը իսթէմէքտէ իտի, վէ սիզ տէ էտտայէ սլօրճլու վէ մէճպուր պուլունմագտա օլտուղունուղտան, աչուրի մէրթէպէ իգթիրապը գալպ իւզրէ պուլունմագտա իտինիզ։ Թահգըգաթ հաքիմինէ, Գուրթֆօանընը զէվճէսինին պէեան իթտիկինէ նէզարէն, սիզ Գուրթֆօանը զօրգուլթմահա գալգըշմըշսընընզ, վէ մէրգումտա պունու օլ վագըթ մէրգումէյ խասէր վիրմիշ տիր։ Վէ իշթէ օ սէպէպ մէպնի տիր քի, սիզ կիտիպ մէրգումուն քէնտու քէնտույի թէլէֆ իթտիկինի խասէր վիրտիկինիզտէ, տալա ինանմահամագ, անինտէ եիւզինիզէ գարշը, սիզին էօլտիրմիշ օլմանընընզ սէօյլէմիշլէր տիր։ Էյլէ տէյլ՞մի։

Կոտէֆրօա։ — Տօղրուսու օ տուր քի, մէրգում քէնտու քէնտույի թէլէֆ իյլէմիշ տիր։ Վէ մէրգումա օյան պօրճ պէնիմ օլմահերպ, իրա դաեբն բէտէրիմին իտի։

Սիւալ։ — Հայ պու քի մէրգում սիզտէն մաթլուպ վէ տավա իյլէմէքտէ իտի։ Վէ սիզի արահերպ պիր տիւրլիւ պուլամագտա իտի։ Վէ պիրպիրի արդասընտան սիզ մէքթուպլար եազմագտա իտի, իսթէրսէ-նիզ մէզքիւր մէքթուպլարը տա օգուեաեմ։ Մէզքիւր մէքթուպլարտան բանա անլաշըլմագտա տըր քի, մէրգում քէնտի բարասընը թէհլիքէտէ կէօրաիւկիւնտէն, սիզէ խըրսըզ, զատտար, խային վ տօլանտրըրընը սըֆաթլարընը վիրմիշ տիր։

Կոտէֆրօա։ — Պէն օ մէքթուպլարը կէօրմէմիշիմ տիր։ էկէր կէօրմիշ օլսա իտիմ, էօյլէ հագարէթլէրէ ասլա թէհամմիլ իտէմէզ իտիմ։

Բէյլիս էֆէնտի։ — Էվվէթ, հիտտէթմիզամ օլտուղունուզ սահիհ տիր։ լաքին մէրգում սիզտէն թէհտիտ կէօրտիւքտէն սոնրա, իհթիեաթ իւզրէ պուլունարագ քէնտի վասիյյէթնամէսինի եազմըշ տըր, վէ վասիյյէթնամէսինտէ, քէնտի ճանընա գաստ իտէճէկինէ տայիր պիր լուզէթ պիլէ պուլունմագտա տէյլ տիր։

Պու խուսուս սիզին իտտանընը չիւրիւթմէքտէ օլտուգտան պաշգա, սայիր պ՛ր խուսուս իսէ, տահա զիեատէ չիւրիւթմէքտէ տիր, չէօյլէ քի, մէրգումքէնտի չօճուգլարը՝նա եազտըզը պիր մէքթուպտա, սիզին քէնտույի էօլտիւրմէք արզուսինտէ պուլունտուղունուղու իչար իթտիկյլէ պէրապէր, թարաֆընըզտան էյլէ պիր հիճումա ճիւրաթ օլունտուղունտա, քէնտույի նիկամէն սիւտաֆաաեա գրեամ իտէճէկինի, ֆագաթ, չայէտ էօմրինէ գատտ իտէպիլտիկինիզտէ տախի, ալզը ինթիգամ եօլունտա հիչ պիր չէյ էտիրկէմէմէլէրինի նասիհաթ իթմիշ տիր։

Քէնտի վասիյյէթնամէսի իյզահաթը մագամընտա պուլունան մէզքիւր մէքթուպտա տախի, քէնտի ճանընա գաստ իտէճէկինէ տայիր հիչ պիր լաղըրտը պուլունմըզտան պաշգա, եալընըզ Ալլահը տիւշինիւշ, վէ պիր տէ սիզին նէ տէրճէմէլէրտէ ալչագ պիր եիւրէք թաշըմագտա օլուպ, վէ նէ գատտար միւրթէքիպ օլմանընը նագշ ու պէեան իթմիշ տիր։

Կոտէֆրօա։ — Մէրգում ֆէնա պիր ատամ իտի։

Բէյլիս էֆէնտի։ — Ֆագաթ, սիզ տէ օնատան իյի պիր ատամա պէնզէմէեօրսունուզ (հէր քէս կիւլիւշիւր)։

Կոտէֆրօա։ — Մէրգում զարազընտան նաշի, էկէրէք պէնի վէ էկէրէք գաեբն բէտէրիմի, պիր թագըմ կիճէլիւքլէրէ ուզրաթմագ նիյէթի ֆասիտէսիյլէ, մէզքիւր թահրիրաթլարը թէրթիպ ու թանզիմ իթմէքլիքը չէյթանլըզընը տիւշինմիշ օլմալը տըր։

Սիւալ։ — Իյի էմմա, պունտան նէ մագսէտի օլապիլիր։

Ճէվապ։ — Օնու պիլէմէմ, լաքին սալթ չու գատտարը սէօյլէյէպիլիրիմ քի, մէրգում կէլիպ պէնիմ խանէմտէ քէնտույի էօլտիւրմիշ տիր, վէ պէն օլ պապտէ պիկիւնահըմ։

Բէյլիս էֆէնտի։ — Էկէր մէրգում, սիզին տէտիկինիզ կիպի, քէնտի ճանընա գաստ իթմէքլիք նիյէթ ու էֆքեարընտա պուլունմուշ օլսա իտի, էօյլէ քէնտի գայընընը պիրլիքտէ ալարագ, կէլիպ պիր չէյրէք վագըթ սիզին էվին չանընը չէքմէզ, վէ աշըլմատըզընը կէօրէրէք կէրի տէօնտիքտէն սոնրա, ֆէրատտը կիւնիւ տախի կիտիպ Սէն-Տէնի պուլվարընտա վագը Վիոլէ Ֆապրիգասընտա տախի պոշ եէրտէ սիզի արամաղ իտի։ պունտան տա աշիքեար անլաշըլմագտա սըր քի, մէրգումուն նիյէթի քէնտույի էօլտիւրմէք օլմաեըպ, իլլա սիզտէն պիր ճէվապ ալմագ օլմուշ տուր։

Ճէվապ։ — Պունլարըն հիչ պիրի, մէրգումուն քէնտու քէնտույի էօլտիւրմէրլիկէ նիյէթ իթմիշ օլմասընա մանի օլանաղլար։

Սիւալ — Իյի էմմա, էկէր մէրգում քէնտի ճանընա գաստ իթմէք իսթէսէ իտի, սիզին խանէյէ վէ եաեսու մաղաեա կէլմէզ իտի, չիւնքի կէօրտիւկիւնիւզտէ, նիյէթինէ մանի օլաճաղընը իհթիմալտէն օլտուղունտան, հալյէ խալի սէր մահէլ արամասը իզթիգա խէր իտի։ հալ պու էր, սիզ կէլտիկինտէ, արապանըզ նէրտիպան պաշընտա հազը օլուպ, վէ սիզ տէ իչէրտէ պուլունմագտա իմիշինիզ, էօյլէ տէյլ՞մի։

Ճէվապ։ — Էվվէթ, մէրգումու իչէրույէ պիզիմ ուշագ կէթիրտի։

Բէյլիս էֆէնտի։ — Թամամ, չու սիզին ուշագ հագգընտա տախի պաղը միւքեաէմէնին էլզէմիյյէթի վար տըր, սեպտեմբեր 8 տէ վուգու պուլան վազտաեը նագլ ու պէեան իտէ՞րմիսինիզ։ (Տէվ-գ)

Ֆրանգա պալիզ օլտուղու կէօսթէրիմիզ տիր։ Սէնէյի մէզքիւրէ զարֆընտա 1547 սէֆինէ մէզքիւր գանալտան կէչմիշ տիր։

—

ՄՈՒՀԱԲԷՄԱԹ

Սէնա ճինայէթ մահքէմէսինտէ
1877 փետրուար 21 տէ իճրա իտիլէն
մուհաքէմէ

—

Կ։ոէֆրօանըն էշ։ — Բան մոդէլ։

(Ն։ 4–3478 տէն պաղըյյէ։)

Պատէհու Մ Կոտէֆրօա կիտիպ օ կիճէյի, մահպուսէսի օլան մատմօազէլ Կիյմէնին էվինտէ կէչիրմիշ, վէ Ֆէրտասը կիւնիւ տախի աղչամա գատար սէֆայի խաթըր իւզրէ իտիրը։ Վղաթ իյլէտիքտէն սոնրա, գաբէն վալիտէսի եանընտա պուլունմագտա օլան զէվճէսի վէ չօճուղու եանընա կիթմիշ տիր։

Գաբէն վալիտէսի խանէսինտէ մէրգում ֆէրահը տիլ իւզրէ վագըթ կէչիրիպ, վէ հաթթա աեագ օեունու տախի օյնամըշ, վէ գաբէն բէտերի Մ Գէյ իսէ, Գուրթֆօանըն իչի զըմիրնտա քէնտուտէն խապէր սիւալ իյլէտիկինտէ, մէրգումու կէօրմիշ օլմասը, վէ ափյէթ իւզրէ պուլունմասը ճէվապընը վիրմիշ տիր։

Զապթը տավանըն մէյլինտէն, Մ. Կոտէֆրօանըն, Վիոլէնին ֆապրիգասըյա իշգաբըը պուլունտուղու անլաշըլըպ վէ թաստիգ գրընտրգտան սոնրա, բէյլիսի մահքէմէ քէլամէ աղաղ իտէր։

Բէյլիս էֆէնտի։ — Միւտտաի ալէյհ, աեաղա գալգոնը։ Սեպտեմբեր 8 տէ, սիզին սալոնտա պիր ատամ էօրմիշ սիր։ Վէ մէրգումուն էօրմէսի տէ, չու տապանճատան չըգան գուրչուն իլէ վուգու պուլմուշ տուր, էօյլէ տէյլ՞մի։ Անզին իտտանընը նէզարէն, մէրգում քէնտու քէնտույի էօլտիւրմիշ իմիշ, լաքին, պունուն սահիհէ պէնզէմէմէսինէ, սիզին տախի գալսինիզ չէհատէթ իթմէքտէ տէյլ՞մի տիր։

Կոտէֆրօա։ — Մ. Գուրթֆօա քէնտույի թէլէֆ իթմէք իչին, վագտա պէնիմ խանէմէ կէլմիշ տիր, լաքին, նէ սէպէպէ մէպնի օլտուղունու կյզահ իտէմմ։

Սիւալ։ — Իհթիմալ տիր քի օլ պապտէ սըզըմագ տասընը, իմոի, ծիւրի էֆէնտիլէրէ, սիզին վէ Մ. Գուրթֆօանըն քիմլէր օլտուգլարընը պէն պէեան իտէյիմ։

Մէրգում մագթուլուն պիր մէքթուպունտա, սիզին ալէյհինիզտէ չէօյլէ եաղըրմըշտը «էօյլէ պիր սուրէթի զահիրէսինտէ թաթլըբգ պուլունմագտա օլան ատամտա, օ մէրթէպէ ատի վէ իրթիքեագը պիր եիւրէք պուլունմասընա ալը տիրլիւ ինանամագ իտիմ» տէմիշ տիր։

Վէ Ֆէրթէ Անէնինուլ հաքիմի տախի, հապգընըզտա չու սթիտէքի չէհատէթի իթմիշ տիր։ «Ճէմիյյէթճէ հալի բէք քեամիլճէ տիր։ մէրգումուն բէյտերի խուրտէվաթճը իտի, վէ վալիտէսի իսէ, Ֆէրթէ-Անէ սէքլենսինտէն զէնկին պիրիսյյէ մուարէֆէ իւզրէ պուլունտուղունտան, քէնտույի մէրգումտան դաղանմըշ օլմասը չիւբէհ օլունմագտա տըր։

Մ. Կոտէֆրօա Ֆէրթէ-Անէյի թէրբ իլէ ֆարիսէ կէլմիշ, պիր պագդալ եանընա կիրմիշ, վէ պատէհու թիճարէթ եօճուլուղունա պաշլամըշ, վէ Նիհայէթ Վիոլէ Ֆապրիգասը չիրբէթինէ տախիլ օլմուշ տուր։ Անդրա հիա սէթմիդաճ, հարիսալ թիճարէթ, թաֆրա սաթըճը, վէ ղիեատէյյէ միլթէքէպիր օլտուղու կիպի, հէր նէ գատտար սուրէթի զահիրէսինտէն քէնտույի զայէթլէ կէտի բրդ վէ բէրհիդքեար կէօսթէրմէք, վէ Ֆէրթէ-Անէ քիլիսէսինէ էնվայի հէտիյյէլէր վիրմէքլիքտէ, աչարի մէրթէտի իպրաղը սոխավէթ իյլէմքտէ իսէ տէ, պաթընէն սոխլաղը պօգուգ պիր ատամ օլտուղու անլաշըլմըշ տըր, վէ զայրիհիմ։»

Բէյլիս էֆէնտի։ — Գու մալիմաթլարա գարշըլըգ ճէվապլարընըզ վա՞ր մը տըր։ անլաշըլտըրընա նէգարէն, սոխլաղընըզ բէք էսէֆ օլունաճագ պիր հալտէ պուլունմաղտա տըր։

Ճէվապ։ — Մէզքիւր մալիմաթլար եանլըշ տըրլար։

Բէյլիս էֆէնտի։ — Պունլարատանտա մատտասը վար տըր, սիզ վագթիյլէ գաբէն վալիտէնիզլէ էմրի ալէյագա իւզրէ պուլունմուշսունուզ տուր։ ։ (հէր քէս իւզէրինտէ հարէքէթ)։

Ճէվապ։ — Պունուն ասլը եօգ տուր։

Սիւալ։ — Պու տախի եանլըշ մը տըր։

Ճէվապ։ — Էվվէթ, եանլըշ տըր։

Սիւալ։ — Իմտի թէֆթիշ վէ թէճէսսիս իտէյիմ։ — գաբէն վալիտէնիզ իլէ մուարէֆէ իւզրէ պուլունմանըզըն ասլը եօ՞գ մու տուր։ — բէ՛ք էյի, էօյլէ օլտուղտա, նասըլ օլուպ տա, սիզին խանէնիզտէ, մէրգումէ թարաֆընտան, սիզին իսմինիզ խթթասլէն եաղըմըշ տըր, վէ քէմալի տիգգաթ իւզրէ սագլամըշ օլտուղունուզ կէօրիւմիշ տիր։ Շիմտի մէզքիւր մէքթուպլարտան մագսէտ նէ օլտուղունու պէեան իտէրիզ, իչթէ օնլարտա չէօյլէ եազըմըշ տըր։ «Փարիս վէ զայրիհիմ։ Մէնէյի՛մ, իչթէ չիմտի բահաթ օլտում։ Սէնին սէվգիրիմ։ Պէն սէրպէսթ պիր հալտէ տէյլիմ։ Սէնին թարաֆընտան հագգընտա գուհուրա կէլմէքտէ օլան մէյլ ու մուհապպէթտէն պաշգա պիր իգպալէ մալիք տէյլիմ։ Ֆագաթ, օլ պապտէ տույրագտա օլտուղում տույղուեու, իսթէտիկիմ գատար սանա իսպաթ վէ թէէմինէ իգթիտարըմ եօգ տուր։ Վէ պու տա գօլայ տէյլ տիր, չիւնքի մալիւմ եա, տայիմա ումուզլարըմ իւզէրինտէ պիրի պուլունմագտա տըր, վէ զայրիհիմ, վէ զայրիհիմ։»

Իքինճի մէքթուպ Թրուվիլտէ եազըմըշ տըր, վէ շու ճիւմլէյի տախի շամիլ պուլունմագտա տըր, «Մէլէյիմ, նէ մէրթէպէ կէօնիւլ ազապը չէքմէքտէ օլտուղունուզու պիլիրիմ, մէքթուպ եալընըզ պանա։ Պէն սաաթ օն պիր թրէնիյլէ Փարիսէ վասըլ օլճաղըմ, վէ օրատան տախի թէքբարէն Ֆէրրիէրէ (մատամ Գէյին վալիտէսի խանէսինին պուլունտուղու մահէլլ) կիտէճէկիմ։ արթըգ օրատա իսթէտիկիմիզ կիսլի պուլուշուր վէ կէօրիւշիւրիւշ, մուհապպէթիմ սիզին իչին գավի վէ էօմրիւմ տախի սէնին իչին պագը տըր, վէ զայրիհիմ, վէ զայրիհիմ։»

Բէյլիս էֆէնտի։ — Իմոի, պու խպաթլար մէյտանտա օլտուգու թագտիրտէ տախի, գաբէն վալիտէնիզ պուլունան մատամ Գէյ իլէ ալէյագա իւզրէ պուլունմուշ օլտուղունուզու ինքեար իտէպիլմիսինիզ։

Կոտէֆրօա։ — Էվվէթ ինքեար իտէրիմ, չիւնքի սահիհ տէյլ՞ տիր։

Սիւալ։ — Իյի էմմա, նիհայէթ պու մէքթուպլար սիզին իսմինիզ, վէ սիզին իգամէթ կեահընըզա, էվվէթ խասէթէն սիզէ խիթապէն եազըմըշլար տըր, օնա նէ տէնիր։

Ճէվապ։ — Էվվէթ, ֆագաթ, պէնիմ իչին տէյլ տիրլեր։ օնլար պաշգա պիր նէ վիրիվէք իչին պանա կէօնտէրիրմիշ տիրլեր։

Սիւալ — Ֆիմէ՞ վիրիվէք իչին։

Ճէվապ։ — Էյլէ պիր ատամա վիրիվէք իչին քի հէմ շիմտի էօմիւշ տիր, վէ հէմ տէ խմինի վիրէմմ։

Սիւալ։ — Սահի՞հ մի սէյլէեօրսունուզ։ հայտայ ֆարգ իտէլիմ քի էյլէ ոմուշ օլսուն, խտի էյլէ օլտուղտա տախի, նէ սէպէպ մէպնի տիր քի, սրզղասընընն մէքթուպտու նու սահիպինէ վիրմէյիպ տէ, քէնտի եանընընզտա սագլամըշսընընզ տըր։

Ճէվապ։ — Պէն մէզքիւր մէքթուպլարը սահիպինէ թէսլիմ իթմիշիմ տիր, ֆագաթ սոնրատան, մէրգում էօլմէզլէն էվվէլ, եինէ պանա իտտէ իյլէմիշ տիր։

Բէյլիս էֆէնտի։ — Թայր, էօյլէ տէյլ տիր, նաֆիսէ եէրտէ, էօյլէ եալան եանընընզ լաղըրտըրլար իլէ քէնտինիզի սաղլամ էզգարմագընընզ թէհրիպէլէրինէ էզգընըմասընընզ։ պու մէքթուպլարը մատամ Գէյ սիզէ եազմըշ տըր։ Վէ սիզ տէ քէմալի տիգգաթ իւզրէ սագլամըշտընընզ տըր, չիւնքի, սիզ մէզքիւր մէքթուպլար իլէ, մատամ Գէյի, քէնտի գըզընը սիզէ վիրմէքլիկէ մէճպուր իթմէք նիյէթինտէ պուլունմուշսունուզ տուր։ զիրա, մէրգում իլէ էվլէնմէքլիկի արզու վէ էմէլ իթմէքտէ իմիշսինիզ տիր։ Նասըլ քի 1861 սէնէսինտէ, վէ Մ. Գէյ յին ֆամիլեասը Լիտտ պուլունտուղու էմման, խասէթէն Մ. Գէյ էյ սէեանը էֆքեար իտէրէք իսթէմիշսինիզ տիր։

Վէ Մ. Գէյյտէ զէվճէսինէ օլ պապտէ բէյյինի սիւալ իյլէմիշ տիր, վէ մէրգումէ տախի օլ վագըթլարտա, հէնուզ ալէյագա աթէէիյլէ եանմագտա օլտուղունտան, քէնտուսի բույի մուվաֆագաթ կէօսթէրմէքլիկէ մէճպուր օլտուգտան պաշգա, գըզընը տախի իսքեաթ իթմէքլիկէ մէճպուր օլմուշ տուր։ Վէ օլ վագըթ Մ. Գէյ սիզէ պիր մէքթուպ եազարագ, քէմալի մէճմունիյյէթլէ թէբլիֆինիզի գտպուլ իտիպ, վէ հաթթա եազընտա իճապ իտէն հազըրլըղա միւսարաաթ իտէճէկինի տախի պիլտիրմիշ սիր։ էօյլէ տէյլ՞մի։

Ճէվապ։ — Էվվէթ, Մ. Գէյ պէնի սէվմէքտէ, վէ օլ հիհէթլէ իզհարը մէճմունիյյէթ իյլէմէքտէ իտի։

Սիւալ։ — Էվվէթ, մէրգում սիզի սէվմէքտէ վէ թահսին իյլէմէքտէ իտի, չիւնքի։ իզ խայի վագըթտան պէրու եանընտա օլտուգտան պաշգա, զէվճէսիյլէ տախի իճրայի ալէյագա իյլէմէքտէ օլտուղունուղտան, մէրգումէ տայիմա, հագգընըզտա իյի մալիւմաթ վիրիպ վէ հիւսնի թէվէճճիհ կէօսթէրմէքտէ իտի։

Բէյլիս էֆէնտի Մ. Գէյ թարաֆընտան, բոյի բիզա կէօսթէրիմիշ օլան մէքթուպու օգուտուգտան սոնրա, քէլամընա տէվամ իտէրէք,

Լաքին սոնրատան, մէրգումէ մատամ Գէյ, էօյլէ պիր բիւր ճիւնհա քիւսթախլըղընըզտան, եանի գըզընը տախի իսթէմէքլիկէ չ

ՐՈՒՍԻԱ ԹԱՐԻԽԻ

ԴԸՍՄԸ ՕԱՆԻ

Ազիզ Վլատիմիրին վէֆաթընտան, Ռուսիատա թաթարլարընն թագսիմ վէ զասֆընա գատար։

(Սէնէ 1015 տէն 1362յէ գատար)

—

ՖԱՍԼԸ ՐԱՊԻ

(Կէչէն ճիւմաա իրթէսի կիւնքի նիւսխէսիպտէն պագըյյէ)

Մէրգումուն վէֆաթընտան սոնրա, իվլասլաֆընն իքինճի օղլու, քիմեէտէն միւմանաթ կէօրմէքսիզին քիւրսիյէ կէչմիշ, վէ պունուն միւտտէթի հիւքիւմէթինտէ, խարիճտէ տայիմա գավզա տէվամ իթտիքտէն պաշգա, տախլըտ տախի մուճիպի նէֆրէթ օլան ույղունսուզլուգլար էքսիք օլմաըզընտան, միլք խարապայյէթ եիւզ թութմուշ, վէ քէնտիսի տէ 1113 սէնէսինտէ վէֆաթ իթմիշ տիր։

Պոեարլար վէ խալգ, պիլ իթթիֆագ, Վէսէվլօտուն օղլու Վլատիմիրի քիւրսիյէ կէչիրմիշլէր, վէ մէրգումուն վալիտէսի, Խաթանալը իմբէրաթօրու Գօնսթանթէն Մօնօմագընն քէրիմէսի օլսուղունտան, թարիխլէրտէ Մօնօմագ իւնվանը յլա զիքր օլունմուշ տուր։ Գազանմըշ օլտուղու հիւսնի թէվէճճիհ վէ էմնիյէթ սայէսինտէ, խալգընն իլէրու կէլէնլէրի, մէրգումա Բուսիանընն մէգքիւր էն պիյիւք քիւրսիսինի թէքլիֆ իթտիքլէրինտէ, կէրչի մէրգում, Սվիաթօրլգունն սինինի քէմալէ իրմիշ էվլատը պուլունմասը ճիհէթլէ, գանը գավզարա սէպէպյյէթ վիրիլմէսի գօրգու վէ միւլահազասընա մէպի, պիր տիւրլիւ գապուլ իթմէք իսթէմէմիշ իսէ տէ, ումում խալգընն արգու վէ իպրամընտան տախի գուրթուլամատըզընտան, ադըպէթքեար բուլի մուվաֆագաթ կէսթէրտիկինտէ, Քիյէֆտէ քէմալի մէսէրլէթ վէ հիւրմէթլէ գապուլ օլունմուշ տուր։

Վլատիմիր պիյիւք պէյլէրէ մախսուս օլան հիւքիւմէթինէ թագվիյյէթ վիրէրէք, տիկէր պէյլիքլէրէ քէնտի վազիֆէլէրինի թանընթտըրմըշ, վէ օնլար տա քէնտի զէմանընտա, իսլրաղը իթաաթա տէվամ իյէմիշլէր տիր։ Մէրգումուն զէմանընտա միլքտէ իթթիֆագ վէ մուհապէթ պէր քէմալ օլուպ, վէ թապիթիյլէ խալգ բահաթ իւզրէ պուլունմուշ իսէ տէ, թարիխլէր էյի վագըթլար հագգընտա սիքիւթի իթթիֆազ իտիպ, վէ անճագ ֆէնալըգլարը վէ ճինայէթլէրի պիլտիրմէքտէ օլտուգլարընտան, մէրգում հագգընտա պիյիւք պիր վագա սիլտիրիմէմիշ տիր։ Վէ սէբիզ նէֆէր էվլատ պըրագարագ վէֆաթ իյէմիշ տիր քի, անլէր տախի, այրը այրը պէյլիքլէրէ միւթէսարրըֆ օլմուշլար տըր։

Վլատիմիրին վէֆաթընտան պիր սէնէ էվվէլ Քիյէֆտէ պիր եանկըն զուհուր իտէրէք, թէքմիլ իքի կիւն տէվամ իթմիշ, վէ սալթ ալթը եիւզ գըրթա քիլիսէ եանմըշ տըր։ Վէ պունտան իսէ, օլ վագըթլարտա շէհրի մէզզուրուն ազամէթ վէ մամուրիյյէթի անլաշըլապիլիր։

Վլատիմիրին օղլու Մոթիսլաֆըն հիւքիւմէթինին իլք սէնէլէրի, Բոլովցի թէմիյէ օլունան, վէ հէմճիվար պուլունան պիր գապիւէյի հայիւէյէ գարշը վուգու պուլան պիր մուհարէպէ իլէ շէհրէթ պուլմուշ տուր։ Շէյյէ քի, մէզքիւր գապիւէ, Ռուսիատա հիւքմտարճա վուգուա կէլէն հէր թէպէտտիւլաթը պիր ֆուրսաթ ատտ իտէրէք, մէմալիքի մէդպուրէյի զապթա գալգըզմագտա օլտուղունտան։ Մոթիսլաֆ պոնլարը եէնէրէք, վէ քէնտի եէրլէրինէ չէքիմէյլիկկ մէճպուր իսէրէք, 1128 սէնէսինտէ, մէմալիքինի հիւճումարընտան գուրթարմըշ, վէ բահաթ իթտիրմիշ տիր։ Կէրչի, խայլի վագըթտան պէրու ասայիշ եիւզիւ կէօրմէմիշ օլան Ռուսիա, չու սուլհ սայէսինտէ թէսելլի պուլմաեա պաշլամըշ տըր, լաքին, պիր տիւմէնտէն գուրթուլուր գուրթուլմագ, պաշգա պիր տիւմէնտէ, եանի թաալիաթ քէնտուէյ գարշը պաշ գալտըրմաեա պաշլամըշ տըր։ Շէյխտ պօրալար, թուֆանվարի եաղմուրլար, վէ տէհշէթամիզ սու ճօչկունըզլարը հէր թարաֆը խարապ իթմիշլէր, վէ Նօվկօրօտ սահրասը մահսուլաթընը պոզմուշլար, վէ խալգը տիւշարը մէյեուսայյէթ իյէմիշլէր տիր։

Ադ կիւնտէն շէհրի մէզպուրտէ վէ հավալիսինտէ գըթլըգ ֆէթթէրի վէ մուսիպէթլէրի հիւքմ իթմէկէ պաշլամըշ։ Վէ ալտըգլարը ճիւզի պիր մահսուլ աշուրի մէրթէպէ ֆիեաթա չըգտըզընտան, անճագ զէնկինլէր բարա եէթիշտիրէսիլիր օլմուշլար իսէ տէ, աղ միւտտէթանն օ տախի պիթտիկինտէն, խալգ օիլամուր գապուգլարընը վէ եարբագլարընը իյիւտիւպ ուն, վէ պիր նէվի էթմէք եարարագ, քէմալի իշթահ իլէ եէմիշլէր։ Վէ հաֆթա ֆարէլէրին էթէրիյյէ տախի պէսպէնիմէքլիկէ մէճպուր օլմուշլար տըր։ Անճըգտան տիւշիւպ էօլենէրին սաեըսը օ գատար չօզալմըշ տըր քի, սօգագլարտա գալան մէֆթալէր գօգմուշլար, վէ սաղ գալանլար անլէրի տէֆն իթմէքլիկէ քեաֆի օլամամըշլար տըր։ Մէզքիւր ճէնագէլէրտէն հուսուսէ կէլէն թէաֆֆիհնիլէր ուզագլարա տախի եաեըլարագ հավաեը պօզմուշլար, վէ սայիրլէրին մէվթինի տախի սէպէպ օլմուշլար իսէ տէ, նիչէլէր պիր ան էվվէլ էօլիւպտէ գուրթուլմագլըզը արգու իթտիքլէրինտէն, մէզքիւր միւհլիք թէաֆֆիհնէ, ատէթա պիր նիյմէթ նագարբյլա պագմըշլար տըր։ Վէ տիեարը ախէրէ գաշըզ տա գուրթուլապիլէնլէր քէնտիլէրի մէսուտ ատտ իթտիքլէրի կիպի, պիր էճնէպի պուլուպ տա քէնտի էվլատլարընը քէօյ կիպի վիրէպիլէնլէր տախի, մէմնուն վէ մէսրուր օլմուշլար տըր։

Մոթիսլաֆ Զուտլարը, վէ Լիթուանլըլարը, վէ Բօլովցիլերի եէնիպ քէսպի ֆիւթուհաթ իյլէտիքտէն, վէ օն սէնէ տէվրան սիւրտիւքտէն սօնրա, 1132 սէնէսինտէ վէֆաթ իթմիշ տիր։

Մոթիսլաֆ խասայիսի ազիմէյյէ մալիք պուլունտուղունտան, կէրչի քէնտի սաղլըգընտա, սայիր Ռուսիա պէյլէրի, հատտի իթիտալ իզզրէ պուլունարագ, ագըլանէ հարէքէթէ տէվամ իյէմիշլէր տիր։ Լաքին, վէֆաթընտան սօնրա, էնվայի նիզամ սրզլըգ սէր կէօսթէրմէյյէ պաշլամըշ տըր։ Պիյիւք պէյլիք իւնվան վէ հիւքիւմէթի, քէնտիտէն սօնրա, պիրատէրի Խարօբօլդա կէչմիշ իսէ տէ, տախիլի մուարազալարտան, վէ խարիճի մուհարէպէլէրտէն խալի օլամամըշ, վէ նիհայէթիտէ ույղունսուզ նէթիճէլէրտէ գարար վիրմիշ տիր։

Օլէկին սիլսիլէսի իլէ Մօնօմագ սիլսիլէսի պէյնինտէ զուհուրա կէլէն միւնազաա վէ մուարազա, օլ հէնկեամա թէսատիֆ իտիպ, վէ մէզքիւր քին ու զարազ թամ պիր ասըր տէվամ իյլէտիկինտէն, Ռուսիանընն խարապյյէթի ազիմէսինի մուճիպ օլմուշ տուր, չէօյլէ քի, Օլէկ սիլսիլէսինտէն օլանլար, Մօնօմագ սիլսիլէսինտէն օլանլարընն, պիյիւք պէյլիք քիւրսիսինտէ օթուրմալարընը պիր տիւրլիւ հազմ իթմէք, վէ քէնտի մէմալիք վէ քիւրսիկլէրինէ գանաաթ իյլէմէք իսթէմէտիքլէրինտէն, հէմիշէ հասէտ վէ ատավէթ իզզրէ պուլունմուշլարտըր։

Խարօբօլք 1139 սէնէսինտէ վէֆաթ իյլէտիկինտէ, Բէրէիասլավլ պէյի Վլաչէսլաֆ, մէրգումուն քիւրսիսինէ կէչմէք իզզրէ Քիյէֆէ կէլմիշ, վէ քէմալի հիւրմէթ իլէ գապուլ օլունմուշ իսէ տէ, հէման մէրգում իտարէյի հիւքիւմէթէ պաշլար պաշլամագ։ Օլէկին օղլու Վսէվոլօտ, Քիյէֆրն գարուսունա տաեանմըշ, վէ մէրգում անճագ օն իքի կիւն սալթանաթ սիւրէպիյիմիշ իքէն, քիւրսիսինի թէրքէ մէճպուր օլմուշ, վէ Վսէվոլօտ տախի պիր տէֆա Քիյէֆի հիւքմիւնէ կէչիրտիկինտէ, Վլատիմիր ճինսինտէն օլան պէյլէրին քեաֆֆէսինի տէֆ իլէ, թէքմիլ Ռուսիա մէմալիքինի քէնտի վէ քէնտի պիրատէրի զապթընա կէչիրմէքլիկի գուրմուշ, վէ թէչէպիսսաթա տա պաշլամըշ իսէ տէ, իլք թէչէպիսլէրինտէ մուվաֆֆագըյյէթ կէօրէմէմիշ տիր։

Վսէվոլօտ, քիչիք պէյլիքլէրի գապթ իթմէք իշին, հէյէ ու տէսայիս իճրասը թարիզինի թութտուղունտան, պաղէն պէճայիլէրինի, վէ պաղէն տախի պիր մըգտար եէր թէրքը իթմէլէրինի թէքլիֆ իտիպ, վէ մուգասլինտէ իսէ ճիւզի պիրէր մըգտար թագվինաթ իթասընա սիլուք իյլէտիքտէն պաշգա, տիւէլի սայէրէ իլէ տախի իթթիհատլար իթմէքլիկէ պաշլամըշ, վէ 1142 սէնէսինտէ Լէհիսթան իւզրինէ հիւճում իյլէմիշ իսէ տէ, միւրատընա իրէմէմիշ տիր։ Վսէվոլօտ պունտան մատտա, սայիր մուհարէպէլէրտէ տախի պուլունմուշ տուր, լաքին մէմալիքինէ պիյիւք պիր թէպէտտիւլաթ հուսուլինէ մուվաֆֆագ օլամամըշ տըր։ Վէ 1146 սէնէսինտէ վէֆաթ իյլէտիկինտէ, կէրչի քէնտի էհալիսի, մէմնուն օլմուշլար, վէ քէմալի մէսէրրէթլէրինի, ճէնագէսի ալաեընտա պիրէ սէթր իտէմիշլէր իսէ տէ, մէզքիւր սէվինճլէրի չօգ սիւրմէյիպ նէտտամէթէ թահվիլ օլունմուշ տուր։ Վէ սօնրատան կէլէն էվվէլքինի արաթտըրը ֆէհվասընճա, քէնտի քիւրսիսինէ թայէին իյլէտիկի սէրթ եիւրէքի վէ զայէթէ միւթէքէպպիր պիրատէրի Իկօր տախի, քէնտույի արաթտըրմըշ տըր։

Իկօր քէնտի հիւքիւմէթինին իլք կիւնլէրինտէն պէտ իլէ, էհալիսինին հօշնուտսուզլուղունու մուճիպ օլմուշ տուր, չիւնքի, Վսէվոլօտ կիւնիւնտէ վազ իտիրմիշ պագը վէրկիլէրի քէնտիսի գալտըրմագըզը սէօզ վիրմիշ իքէն, վատինի իճրա իթմէմիշ տիր։ Վէ պունտանտա գաթինազար, մէրգում պիր թագըմ տալգավուգլարա պիր թագըմ իհսանլար վէ իմթիեազլար վիրտիկի կիպի, մահքէմէլէրի տախի անլէրէ թէրք վէ թէսլիմ իտիպ, վէ մէրգուման էմրի պասիրէթտէն պիպէհրէ ատէմլէր տախի քէնտի վազիֆէլէրինի չիտտէթէ վէ զուլում ու թէատտիեաթ վէ սուլի մուաամէլաթա թէպտիլ իտէրէք, հաքիմլիք եէրինէ ատէթա հայտուտլուգ իթմէկէ պաշլատըգլարընտան, Քիյէֆ խալգը իլէրուտէ պաշլարընա կէլէճէք օլան պէյլարը կէօրէրէք, վէ էօյէ պիր ճէպպարլըգ իտարէսինտէն գուրթուլմագ իսթէյէրէք։ Մոթիսլաֆընն օղլու Իզիասլաֆը, քիւրսիյէ հիւքիւմէթէ տավէթ իթմիշլէր տիր։

Վսէվոլօտ ինանը իտարէյի քէնտի եէտինէ ալտըրը վագըթտա, մէրգում Իզիասլաֆը քէնտույէ վէլիի ահա իթմէքլիկի վատ իյլէմիշ իքէն, սօնունտա վատինտէ սուրմաեարագ, գարտաշը Իկօրու եէրինէ կէչիրմիշ օլուպ, վէ մէրգում տախի էհալիյի հօշնուտ իտէմէտիկինտէն, Իզիասլաֆ մէզքիւր տավէթի ալը՝ ալմագ, Քիյէֆ բիչիկեանընա տաեանմըշ, թարաֆէյն պէյնինտէ գանը պիր միւտարէպէ պաշլամըշ, վէ աղ վագըթ զարֆընտա գավկա խիթամ պուլարագ, Իկօր ֆիրարա մէճպուր օլմուշ, վէ կիտիպ պիր պաշլըգ իչինտէ սագլանմըշ իսէ տէ, պուլուպ եէնի հիւքմտարընն նէզտինէ կէթիրմիշլէր, վէ մէրգում տախի մահպէսէ իլգա իթտիրմիշ տիր։ Իկօր Քիյէֆտէ, անճագ ալմը հաֆթա հիւքմտարըգ սիրէպիրմիշ տիր։

Իզիասլաֆ խալգա քէնտույի սէվտիրմիշ օլտուղունտան, զէմանընտա կէրէք քէնտիսինին վէ կէրէք էհալիսինին, պիր խայլի վագըթ նայիլի սէատէթի հալ օլմասը մէէմուլտէն պուլունմուշ իսէ տէ, էսէֆ օլունամագ չէյ տիր քի, օլ վագթին թարիխինտէ մուդայիրի կէօրիլմիշ տիւր, չէօյլէ քի, տախիլի միւնազասաբ վէ ույղունսուզլուգլար սէր կէօսթէրէրէք տէվամ իյլէտիկինտէն, ճինայէթի վէխմիլէր հիւքմ իթմիշլէր, վէ մէրտանը տիլավէրանընն գանլարը, տէյիլ վաթանլարը ուզրունտա, իլա պէյլէրի մէնֆաաթը խաթրը իչին ագմըշ տըր։

Վլաչէսլաֆ հալիմ վէ միւլայիմ թագիսաթլը օլտուղունտան, կէրչի հիւքիւմէթինի պիրա միւմանաաթ Վսէվոլօտա թէրքը իյլէմիշ տիր, լաքին, եա սօնրատան ֆուրսաթեաֆթէ օլմազէ հըրսը իգպալ տույղուսու ուեանտըզընտան, վէ եախօտ քէնտի պօեարլարը թարաֆընտան, սինինի իգթիզասընճա հագգ քէնտիսինին տիր տէյի հէմիշէ զուհուրա կէլմէքտէ օլան նասիհաթլարտան թահրիք օլունտուղունտան, Իզիասլաֆ քիւրսիի հիւքիւմէթէ կէչէր կէչմէղ, վէ հէնուզ թագվիյէթ պուլուր պուլմագ, մէրգումու տէվիրմէքլիկէ գալգըշմըշ։ Վէ մէրգում գարշը մուհարէպէ աշմըշ։ Վէ էվվէլ էմիրտէ մուվաֆֆագըյյէթլէր կէօրէրէք, էն պիյիւք քիւրսիյէ մալիք օլմագըզը էմէլինտէ պուլունմուշ իսէ տէ, սօնրատան իգպալ չարխը ագսինէ տէօնմէկէ պաշլատըզընտան, Թուլօֆ պէյլիկինտէն տախի մահրում իտիրմիշ տիր։ Վէ Իզիասլաֆ քէնտի էվլատլարընտան պիրինի օրատա օթուրթտուրմուշ տուր։

Պու ճիւմլէ իլէ, Իզիասլաֆ տախի, էնտիչէ վէ մէրգատան ագատէ գալամամըշ տըր, չիւնքի, քեաֆֆէյի մուվաֆֆագըյյէթլէրինէ բաղմէն, հէմիշ պիր գօրգու, եանի պէտտալաթ Իկօրուն պիրատէրի Սվիաթօսլաֆընն, էլվէթթէ պիր կիւն ախաը ինթիգամա գալգըշաճագ տըր գօրգուսու, կիւվէ կիպի եիւրէկինի եէմէքտէ պուլունմուշ տուր։ Իսթի չու մէրգատան գուրթուլմագ նէյլէթիյլէ, Սվիաթօսլաֆընն խարապընը տուշիւնմիս, վէ մէրգումուն մագարրը հիւքիւմէթի օլան Նօվկօրօտ–Սէվրաքի իւգէրինէ, պիր չօգ պէյլէր թահրիք գօմանտասընտա, պիր ճէսիմ օրտու պուլունտուղու հալտէ, հիւճում իթմիշ, պասմըշ չըզնամըշ, վէ Սվիաթօսլաֆ իսէ էօյլէ պիր գուվվէթէ գարշըզը գուվվէթ չըգարամաեաճաղընտան, միւսալահա թէքլիֆ իթմիշ, վէ Իզիասլաֆ տախի միւսալահաեը գապալ իթմիշ իսէ տէ, պիրատէրի Իկօրու թէրք իթմէքլիկի չարթ պէտտան իթմիշ օշուպ, վէ պու չարթ իսէ հիտտէթինի թահրիք իյլէտիկինտէն, Սվիաթօսլաֆ, էօյլէ պիր սուլհա բաղի օլմագտան իսէ, էօյմէք տահա էվլէա տըր, տիմիշ, վէ ագըպէթքեար ֆիրարա մէճպուր օլմուշ տուր, չիւնքի, պաշընը կէօթիւրէնէ պիր միւքեաֆաթ վատ օլունտուղունու իշիթմիշ տիր (սէնէ 1147)։

Հալ պու քիմահպէստէ պուլունան Իկօր, պիրատէրի Սվիաթօսլաֆընն պաշընա կէլէն ֆէլաքէթլէրի իշիթտիքտէ, ֆէնա սուրէթտէ քէտերլէնմիշ, տիշարը մէյեուսիյյէթ օլմուշ, վէ հէման էօյմէք տէրիճէլէրինտէ պուլունմագտա իքէն, պիր տէ Իզիասլաֆ թարաֆընտան, մահպէստէն չըգարագ, կիտիպ Քիյէֆ մանասթըրլարընտան պիրինտէ, ըուհպան քիվանի կիյինէրէք իսրարը էվգաթ իյլէմէսինէ տայիր պիր միւսաատէ պուհուր իյլէմիշ տիր։

Լաքին Սվիաթօսլաֆտա աղ վագըթտան թէքբարէն մէյատանա չըգմըշ, վէ իլք թէչէպիսլէրինտէ մուվաֆֆագըյյէթ պուլտուղունտան, ասկէրլէրի վէ միւթթէֆիգլէրի չօղալմըշլար։ Վէ Իզիասլաֆընն պիր չօգ մէմէքէթլէրինի պասթ իյլէտիկինտէն, մէրգումՔիյէֆի պիրատէրի Վլատիմիրէ իհսան խէրէք չէհիրտէն տիշարը չըգմըշ։ Սվիաթօսլաֆա գարշը եէօրիմիշ, վէ հէմանտէմ Քիյէֆ էհալիսինէ մուրաճաաթլա, աթ վէ ատամ ճիհէթիյլէ եարալմ թալէպ իթմիշ, վէ խալգ տախի, քէնտի հիւքմտարլարը խաթրը իչին, հէր նէվի ֆէտաքեարլըգա հագըր պուլունտուղունու սէեան իյլէմիշ իսէ տէ, խալգրն էօյլէ պիր զայրէթէ կէլմիշ վագթինտէ, իչլէրինտէն պիր ատամ զուհուրլ իլէ, մատտամ քի Իկօր Սվիաթօսլաֆընն բուհու մաղամընտա տըր, վէ պու գավզալարընն քեաֆֆէսինէ տէ սէպէպ մէրգումուն մահպուսիյյէթի տիր, իմոն, մէրգում հաեաթտա գալըրգճա, սիզիմ իսէֆէկիմիզ ֆէտաքեարլըգլարընն քեաֆֆէսի տախի պիհուտէ օլաճագ ուրը, տէյի նիտա իյլէտիկինտէն, վէ Իկօր իսմի հէր քէսին, էսկի քին ու զարազ վէ հիտտէթ թէլլէրինի թահրիք իտիպ ուեանտըրընընըն

ճա լայնը կէլէն իզգ ու հիւրմէթ պօրճա-
ըրնը , վէ կէրէք մէրգումուն սապոգ քէն-
տի հիւքմտարլարը օլտուղունու ունուտուպ
հէր նէվի ինսանիյէթ տուղղուլարընը պէր
թարաֆ իտէրէք , հէման օրամընգտա սաչ-
լարընտան գավրամըշլար , վէ գարուեա
գատար սիւրիւքլէթիլէր տիր • Վէ պիր տէ
օ հէնկեամտէ Վլատիմիր եէթիշէրէք , Իկո-
ռուն ֆէրեատ ու Ֆիղան սէյլերինի իշխիպ,
վէ մէյանտէ սիւրիւքլէյէրէք Թէրէլէ տիք-
լերինի կէօրտիւքտէ , էօյլէ պիր տէհլէթ-
լու մէնզարէ գալգինէ բէք ֆէնա սուրէթ-
տէ թէկսիր իյլէտիկինտէն , զազասլա կէլ-
միշ , վէ քէնտի պաշընա կելէճէք պէյաեը
տախի ունուԹարագ , աԹտան ոչաղը սըչ-
ռամըշ , վէ էվվել էմիրտէ տիշարը թէճա-
ճիւղ օլան խալգը պիր թարաֆա չէքտիր-
միշ , վէ քէնտի մանթօսունու պիչարէնին
իւզէրինէ էօրթէրէք , հըվզ ու վիգայէ նի-
յէթ ու զայրէթինտէ պուլունմուշ իսկ տէ,
սօնրատան խալգ , քէնտի զազասլա ընա
գուրսան կիթմէքտէ օլան պիր ավըն էլ-
էրինտէն կիթմէքտէ օլմասը միւլահազա-
սըյա, տահա գիեատէ գըզըլ գուտուրտու-
ղունատ , թէքբարէն հիւճումա պաշլամըշ,
վէ պիրպիրի էլինտէն չէքիշտիրէրէք, Իզիաս-
լաֆըն վալիտէսի սէրաեընա գատար եէ-
թիշմիշլէր , վէ օրատա Միխայիլ նամ պիր
պէյ տահա զուհուր իտէրէք , Վլատիմիր
իւէ պիրլիքտէ , Իկօրու սէրայատան իշէրի
աթապիմիշլէր իսկ տէ , մէրգուման գանը
գաթիլ ատամլար , Վլատիմիր իւէ մէր-
գում Միխայիլ պէյին իւզէրինէ տախի
հիւճումա գալգըշտըգլարընտան , Վլատի-
միր պիր արալըգ սավուշու վիրմիշ , վէ
խալգ տախի Միխայիլին իւզէրինէ իւշիւշ-
տիւքտէն պաշգա , պէյնունտաքի ալթուն
զէնճիր իւէ պիր խաչը վէ պիր տէ մէտայ-
եօնու տախի չըգարըպ ալմագլըղա ճէտա-
ըէթ իթմիշլէր տիր : Մէրգում պիր թագ-
ըիպ էլէրինտէն եագաեը գուրթարարագ
քէնտուեի սէրայատան իշէրի աթմըշ , վէ
գաբուլարը գաբաթմըշ իսկ տէ , ճիւմհուր
գաբուլարը տախի գըրմըշլար , վէ Իկօրուն
տէհլիզտէ օլտուղուն կէօրտիւքտէ, թուրթ-
մուշլար , եէրէ վուրմուշլար , վէ բարչա
բարչա իթմիշլէր տիր • Վէ պու գատար իւէ
տախի զազասլարը թէսկին օլմատըղընտան,
սոյմուշլար , վէ հէզարան նէվի քիւֆր ու
հագարէթլէր իտէրէք , աեագլարընտան
թութուզ սիւրիւմիւշլէր , վէ նիհայէթ պիր
պազար մահէլլինտէ թէրք իյլէմիշլէր տիր :

Պիչարէնին նաչինի պէզազաթ Վլատիմիր
կիտիպ գալտըրթմըշ , վէ ֆէրատսը կիւնիւ
տէֆին իթտիրմիշ տիր : Վէ զարիպ եէրի
չուրատը տը քի , էքի կիւն էվվել օ գատար
քիւֆր ու հագարէթլէր իտիպ, վէ մէրգում-
մու բարչա բարչա իյլէյէն այնի խալգ ,
իքի կիւն սօնրա իսկ, ճէնազէսի ալաեընտա,
հատտէն զիեատէ ֆէրե տալար իտէրէք
ազլամըշ , վէ սէյլեր կի ի կէօզ եաշլարը
տէքտիրմիշ տիր • Վէ պու այնի իճրատը հէն-
կեամընտա , պիր պօրա վէ պիր ֆուրթուն-
նա զուհուր իտիպ , վէ չիմիզքլեր չագմա-
եա պաշլատըշընտան , մէրգուման գա-
թինլէր , պունու ճանիպի Հագգտան քէն-
տիլէր իշին պէտ զազալ տը բ իթիզատընա
դահիպ օլմուշլար տը բ (սէնէ 1147) :

Պու ճէնայէթ , կէրշի Իզիասլաֆըն գաշ-
ալինէ զիեատսիզլէ թօգունմուշ տուր , լա-
քին , Իկօրուն ֆամիլեասը թարաֆընտան
գուհուրա կէլէճէք օլան նիհայէթսիզ ատա-
մէթ , հարպ, վէ ալպը ինթիգամ իտտատա-
ղը միւլահազատը , տահա զիեատէ էսէֆի-
նի մուճիպ օրմուշ տուր , վէ ֆիլվաղըտա
սիւրինտուիկիս կիպի օլարագ , 1148 վէ
1149 սէնէլերի սայքի քեամիլէն մուհարէ-
պէլեր իւէ կէշիր , վէ կէրշի մուզաֆֆէ-
րիյէթ էվվելէրինտէ քէնտի թարաֆընտա
պուլունմուշ տուր , լաքին սօնրատան
Սվիսթօլաֆատան իւմիտսիզ սուրէթտէ
մաղլուպ օրմուշ , ատէկրէրի տաղըրդ խա-
ռապա եիւզ թութմուշ , վէ քէնտիսի տա-
խի , ատյիլ արթըգ պաշ-պէյլիկի իճրա իթ-
մէք , իւլա զվճէսինի վէ էվվատարընը ա-
լարագ , պիրատէրինէ վիրմիշ օլտուղու
Վլօտիմիր չէհրինէ կիտիպ սըղընմըշ տը բ
(սէնէ 1149) :

Իզիասլաֆ քիւրսկի հիւքիւմէթինի զայպ
իթտիքտէն սօնրա , թէճէլլինէ քիւտրէք
պիր թարաֆա չէքիլմէյիպ , իւլա , կէրէք
Լէհիսթան վէ կէրէք Մաճարիսթան զրալ-
լարը քէնտի տամատարը օլտուգլարընտան,
թնարատան իմտատ վէ մուավէնէթ տիլէմիշ
վէ պուլմուշ տուր • Հալ պու քի , քիւրսի
վէ մէմալիքի իսթիրատատը գըմնընտա զու-
հուրա կէլէն իւք զայրէթ վէ թէչէպպիւս-
լերի պօչա չըդմըլար տը բ • Հինքի , զա-
յէթլէ գուվվէթլի վէ չէտիտ սուրէթտէ
տիւշմէնի օլուպ , վէ սոբլարընը պաշընա
կէչմիշ օլան Եուրի նամ Սուզտալ պէյի,
եալընըզ պաշընա Ֆիյէֆտէ հիւքմ իթմէք-
տէ պուլունմուշ տուր : Ֆագաթ , օյ հէն-
կեամտէ , Ֆիյէֆ էհալիսի իքի պիյիք վէ
գուվվէթլի ֆըրգալարա թագսիմ օլունա-
րագ , պիրպիրինէ միւպային հարէքէթ իթ-
մէքտէ օլտուգլարը հալտէ , անինտէ պիր-
լէշմիշլէր , վէ կիզլիճէ ագտը իթթիֆագ
իտէրէք , Իզիասլաֆը տավէթ իյէմիշլէր
տիր : Վէ խալգ պէյնինտէ Իզիասլաֆը սէ-
վէր խայլի քէսան պուլունտուգտան պաշ-
գա , Եուրի իսկ կիւնտէն կիւնէ զաաֆա
եիւզ թութմագտա օլուպ , վէ Ֆիյէֆ մի-
թէպէրանընտան չոգլար , զէվալ վագթին-
տէ Իզիասլաֆը եալընըզ պըրագմաեարագ
պիրլիքտէ թէրքի վաթան իթմիշ պուլուն-
տուգլարընտան , Ֆիյէֆ իւզէրինէ հիճում
իթմէքլիկի նիյէթ իթմիշ , վէ Թրանսիլվա-
նիա վոյվոտասը յա կէօնտէրիլմիշ օլան օն
պին նէֆէր Մաճար ասկէրիյլէ , մէկքիւր
նիյէթինի մէվզբի իճրայէ գոյմուշ , վէ
գէվգ ու սէֆքաեա տալարագ , ասկէր թօր-
լամագլըզը , վէ քէնտույի վիգայէ իթմէք-
լիկի ունուԹմուշ օլան Եուրիյի պիրատէն պի-
րէ պատմըշ տը բ : Վէ հաթթա , չու մի-
ատրէպէտ , Եուրինէն պիրատէրի օլան վէ
հիմիյէթի թապ իւէ մէէլուֆ պուլունան
Վիաչէսլաֆ պիլէ, Իզիասլաֆ իւէ վէ միւթ-
թէֆիգլերիյէ պիրլէշէրէք , լազըմ կէլէն
իմտատ վէ մուավէնէթ հիսսէմէնտ օլմուշ
տուր , չիւնքի , հագգը եէկէնի Իզիասլաֆ
թարաֆընտա կէօրմիշ տիր : Ֆիյէֆ է-
հալիսի , Վիաչէսլաֆը սահիպ լէթաֆէթի վէ
հագգանիյէթբէրվէր օլմասընտան , վէ Ի-
զիասլաֆը տախի , մէզքիւր խասսէլէրէ
մայլք օլտուգտան պաշգա , Ֆաղլա օլ-
ոագ զայրէթ վէ չէճաաթը տախի եէրինտէ
պուլունմասընտան տօլաեը սէվտիքէրինտէն,
մէնեուն վէ մէսրուր օլմուշլար տը բ • Վէ
Իզիասլաֆ , Վիաչէսլաֆըն եանընտա պու-
լունմասընտա , հիւքիւմէթի պագասընճա
պիյիք մէնֆաաթ հասըլ օլաճաղընը հիս-
թիտիկինտէն , ինանը իտարէյի քեամիլէն
մէրգումա թէքլիֆ իթմիշ իսկ տէ , մէր-
գում էօյլէ հիւքմտարլըգ իլլէթինէ միւպ-
թէլա պուլունանլարտան օլմատըղընտան ,
պաշգա սուրէթէ գապուլ իթմէյիպ , իւլ-
լա եալընըզ իսվէն գապուլինէ , վէ երինէ
թէքմիլ իտարէ Իզիասլաֆտա գալմագ չար-
թիյէ , պիրլիքտէ պուլունմագլըղա բույի
ըիղա կէօսթէրմիշ տիր (սէնէ 1150) :

Եուրի, ասլա բահաթ տուրմաեըպ , տա-
յիմա ֆէսատաթ թէչէպպիւսլէրինէ տէվամ
վէ իգտամ իյլէտիկի կիպի , քէնտի միւթ-
թէֆիգլերի պուլունան Բօլովցիլէր տախի
զասպ ու զարաթ սէվտասընտան կէրի տու-
ռուպ բահաթ վիրմէսիքլէրինտէն , Իզիաս-
լաֆ տախի , տայիմա հարպ իւզրէ պու-
լունմագլըղա մէճպուր օլարագ , 1151 սէ-
նէսինտէ վէֆաթ իթմիշ , վէ խալգըն զի-
եատսիյէ հիւսն ու էլէմինի մուճիպ օլ-
մուշ տուր :

Մէրգումուն վէֆաթընտան սօնրա , հէ-
նուզ Վիաչէսլաֆի հաեաթտա պուլունուպ ,
վէ իսկն պիյիք-պէյլիք իւնվանը յա թա-
նըմըշ օլտուղունտան , Ֆիյէֆ չէհրի հէր նէ
գատար հիւքմտարըզգ գամմըշըը , վէ մէր-
գումտա անճագ ագըլանէ նատայիհ իթ-
ըյա իգթիֆա իթմէքլիքտէն էօթէյէ կէշ-
մէք իսթէմէտիկի կիպի , ճէսուր , զայրէթ-
քէշ վէ ճէնկեավէր պիրինէ տախի լիզում
կէօրտիկիւնտէն , կէրշի Իզիասլաֆը օգ-
լու Մոմիխլաֆ հէր նէ գատար զաթէն
եանընտա պուլունմուշ իսկ տէ , պիր տատ-
թի մուգատատէ սահքեամընճա , քիւրսկի
հիւքիւմէթ էվվատա տիշմէյիպ, իւլա սինն-
մէ պիյիք օլան , վէ Իզիասլաֆըն պէրատ-
էրի պուլունան Բօթիսլաֆա տիշէճէկինտէ-
տէն , մէզքիւր տատթէ բիայէթի քեամիլէ-
սինտէն նաչի , վէ Մոթիսլաֆ տախի քէն-
տույէ հէմէֆքեար պուլունուգլու հալտէ,
մէրգում Սոլէյնոք պէյի օլան Բօթիսլաֆը
տավէթ իթմիշ , վէ մէրգում տախի , ան-
ճագ պիր իֆթայի վալիֆէ նիյէթիյէ գա-
պուլ իյլէմիշ տիր :

Վիաչէսլաֆ 1155 սէնէլերինտէ վէֆաթ
իթմիշ , վէ Ֆիյէֆ հիւքմտարլըզը տա, թա-
պիթիյէ , եալընըզ Բօթիսլաֆըն իւհտէ-
սինտէ գալմըշ իսկ տէ , մէրգում քէնտի
հիւքիւմէթինէ կիթտիքճէ թագվիյէթ վի-
ռէճէք եէրատ , ատէմի իգթիատարընտան
նաչի, խարապիյէթինէ սէպէպ պաշլատը-
ղընտան , քիւրսիսինտէն ոչաղը ալընմըշ,
վէ հալ պու քի մէրգումտա Սոլէյնոք պէյլի-
կինտէ գալմագլըզը քէնտինճէ պիր սէատ-
թի հալատա իյլէտիկինտէն,եինէ օրայա կիթ-
միշ , վէ Լօմբիւնիւն նիհայէթինէ գատար
օրատա գալմըշ տը բ : Պու ճիւմլէ իւէ Եուրի,
1155 սէնէսի մարտը 20 սինտէ , քէմալի
տէպոմպէ իւէ Ֆիյէֆի կիրմիշ , վէ էհալի
տախի , ռիզայի ումումի իւզրէ , վէ պիւ-
յիք-պէյ իւվանըյլա քէնտույի գապուլ
իյլէմիշ տիր : Իւթէ Եուրի , ագըպէթքեար,
ալթմըշ իւչ եաշընտա օլտուղու հալտէ ,
կէրշի միւրատընա իրմիշ տիր , լաքին , օ
ուղուրտա տէօքիւլէն գանլարա մուգապիլ
հիչ պիր իյիլիք հասըլ օլամմըշ տը բ. չիւն-
քի , սէֆիլ ատատ, մէզքիւր արզուսունա
նայիլ օլապիլսին իչին , օ գատար ուղրաշ-
մըշ , օ գատար չալըշմըշ , վէ օ գատար տա
նիֆագ վէ ֆէսատ թօհումարը էքմիշ տիր
քի , մէմալիք հատտէն զիեատէ պիր զաաֆ
քէսալ իթտիկինտէն , քէնտուսինին բահաթ
վէ խթիֆատէ իտէմէտիկի չէօյլէ տուր-
սուն , քէնտիտէն սօնրա կէլէնէր տախի
մէզքիւր քիւրսիյէ չէչմի հագարէթ իւզրէ
պագմաեա պաշլամըշլար տը բ :

Եուրի Ֆիյէֆի քիւրսիսինէ սահիպ օլապիլ-
մէքլիք իչին , չօգ բարալար թէլէֆ իտիպ ,
չօգ զահմէթլէր չէքմիշ , վէ չօգ տա մու-
հարէպէլեր իթմիշ օլտուղունտան , ասլա
բահաթ եիւզիւ կէօրմէմիշ տիր • չիւնքի,
հէր տէֆա էյէ կէչիրտիկինտէ տախի , կէ-
րէք հըվզը , կէրէք սայիր Բուսիա պէյլէ-
րիյլէ հիւսնի իմթիգամ իւզրէ պուլունմագ-
լըզ , վէ կէրէք էքսիքսիզ վուղուա կէլմէք-
տէ օլան հայտուտլար սարգընթըլըգլարը-
նա գարշը գօյմագլըզ խուսուսլարընտա ,
չօգ կիճիւքլէր չէքմիշ , վէ դավզասըզ պիր
վագըթ կէչիրէմէմիշ տիր : Պիր թարաֆ ի-
լէ միւսալահա իտէր իթմէզ, էօթէյտէն պաշ-
գա պիր գալղա գարուսու տահա աչըլմըշ ,
վէ նիհայէթ , մէրգումուն միւտտէթի էօմ-
ըիւ , հըրսը չան ու իգպալ իլէ մէճպուլ օ-
լանլարա մախսուս օլտուղու սուրէթտէ ,
անճագ զայլէ վէ իգթիրապ իւզրէ կէչմիշ ,
վէ 1157 սէնէսինտէ վէֆաթ իյլէմիշ տիր :

Մէրգում Եուրի վէ Եախսատ ժօրժ քի ,
Լօնկմէն եանի Ռուզուն-էլլի իւնվանընը տա-
խի ալմըշ տը բ , հըրսը իգպալ իլէ մէէլուֆ
պիրի օլտուղուլա պէրապէր , վազիֆէսիզ-
լիքտէ տախի եէքթա օլտուղունտան , ի-
տարէսի ինթիզամընը , վէ գավղալարը
թէրթիպպաթ վէ լէվազիմաթընը աիչիւնիպ
սըրասընա գօյմագլըգտան զիեատէ , սէ-
ֆահաթլա մէշզուլ օլմուշ , վէ հէր իւէ ,
քէմալի էմնիյէթ իւզրէ , քէնտի աեան ու
վիճուհ վէ տալգավուգլարընա թէրք իյլէ-
մէքտէ պուլունմուշ տուր • Վէ մէրգում
հըրսը իգպալինտէն նաչի թէչէպպիւս իյլէ-
տիկի մուհարէպէտէ քէնտիսի չալըշմաեըպ,
իլլա, անճագ քէնտի էվլատլարը յա միւթ-
թէֆիգլերի էհլիյէթ ու լիեագաթ վէ զայ-
ըէթ ու չէճաաթլարընա կիւվենէրէք, եօլա
չըդմըշ տը բ :

Եուրի իւչ տէֆա Ֆիյէֆ քիւրսիսինի էլէ
կէչիրմիշ իսկ տէ , իւչ տէֆասընտա տախի
քէնտի թէքեասիւլինտէն նաչի զայպ իթ-
միշ , վէ Սուզտալ պէյլիկինտէն պէրապէր
կէթիրտիկի նիւտէմասը վէ տալգավուզլա-
ըը , անճագ մէնֆաաթը չախսիյէլէրի խաթ-
ըը իչին բիչինտէ կէզմէքտէ օլտուգլարընտ-
տան , թապիթիյէ խալգըն մալ ու ըրգըզ-
նը բայիմալ իթմէքտէ պուլունմուշլար , վէ
խալգտա հէր նէ գատար զօրգուսունտան
նաչի հաեաթընտա սէս չըդարամամը , ինչ
տէ , զալպէն բէք տիկիր պուլունտուգլա-
ընտան , վէֆաթը ագըպինտէ զահիրէ
իխրաճ իթմիշլեր, վէ կէրէք քէնտի սէրայլա-
ըընը , վէ կէրէք էվլատը Վասիլզօնուն
սէրաեընը եաղմաեա վիրմիշլեր , վէ Ֆի-
յէֆտէ վէ մէմալիքինտէ պուլունան քեափ-
ֆէյի Սուզտալլարտան , խայլի վաղըթ-
տան պէրու էնվայի ֆէնալըգլար կէօրմիշ
օլտուգլարը ճիհէթլէ, տախը ինթիգամա չը-
գըշարագ , գըլըճտան կէչիրմիշլեր տիր :

Պու ճիւմլէ իւէ տախի , Եուրի իյի խաս-
սէլէրէ տախի մալիք պուլունտուղունտան,
Բուլար մէրգումու , հագգըյլա , էն պիւ-
յիք պէյլերի սըրասընա կէչիրմիշլեր տիր •
չէօյլէ քի մէ գում , էնվայի ֆէնալըգլարը
սըրասընտա , նիչէ էյիլիքլերի տախի մուճիպ
օլարագ , սըգ օրմանլար արասընտան եօլ-
լար աչտըրմըշ տը բ , վէ իրսիզ վէ եապանի
եէրլէրտէ չէնիքլէ իսքեան իթտիրմիշ տիր ,
վէ չէհիրլեր իպնա իթտիրիպ , վէ Պուլղար-
լար , վէ Մաճարլար, վէ գապայիլի սայիրէ
հէլպիյլէ, օրալարտա թէմէքքիւն իլէ , հէմ
էհալիսինին սաեըսընը արթըրմըշ տը բ , վէ
հէմ տէվլէթի վարիտաթընը թէքսիր իյ-
լէմիշ տիր , նասըլ քի , Եուրիէֆ , Բօլսքի ,
Բէրէիասլավլ , Զալէսքի , Տիրօֆ չէհիրլէ-
րինի , վէ Գալիազմ իւզէրինտէ վագը օլուպ,
վէ խայլի վագըթ Բուսիա մագարը հիւ-
քիւմէթի օլան Վլօտիմէր վէ եախսատ
Վլատիմիր չէհրինի մէրգում իպնա իթտիր-
միշ տիր , վէ հաթթա Մոսգօ չէհրինի տա-
խի քէնտիսի թէէսիս իյլէմիշ տիր :

Եուրինին վէֆաթը հէնկեամընտա, զա-
թէն Զէրնիկօֆ պէյի Իզիասլաֆ մուհարէ-
պէ իւզրէ օլարագ , Ֆիյէֆէ եագըն կէլմիշ
օլտուղունտան , կէրէք Իզիասլաֆ պու հա-
լի պիր այնի ֆուրսաթ ատտ իտիպ , վէ
կէրէք Ֆիյէֆի խալգը տախի քէնտույի տա-
վէթ իյլէտիկինտէն , կէրշի մէրգումուն վէ-
ֆաթընտան տէօրթ կիւն սօնրա չէհրի մէզ-
պուրա տուխուլ իլէ, ինանը իտարէյի էլի-
նէ ալմըշ տը բ , լաքին , մէմնուն օրամամը
տը բ, չիւնքի Բուսիանընը պաշքիւրսիսինի էս-
կի հալինտէ պուլամամը, տը բ :

Ֆիյէֆ չէհրինին գըզը չիտտէթլի իսկ տէ,
իգլիմի կիւզել օլուպ , վէ Տնիէբէր ըրմա-
ղը սայէսինտէ իսկ, չիֆթճիլերի եագը բէք
ալէա մահսուլ ալապիմքտէ պուլունտուգ-
լարընտան , վէ Բուսլար իսթանպօլա գա-
տար ինմէք իսթէտիքլէրինտէ , նէհրի մէզ-
պուրուն գաեալըգլարընը կէչէրէք ինմէք-
լիք քիւսթաեալըզընը տէրիւհտէ իթմիշ օլ-
տուգլարընտան , չէհրի մէզպուրու մագար-
ը հիւքիւմէթ իթմէքլիկի հէր նէ գատար
միւնասիպ կէօրմիշլէր իսկ տէ , եա էհէմ-
միյէթ վիրմէտիքլէրի վէ եախսատ պիտիք-
տիքլերի էնվայի մահզուրլարը տախի, սօն-
ռատան , չէհրի մէզպուրուն խարապընը
մուճիպ օրմուշլար տը բ : Շէյլէ քի , Բու-
սիանընը թաապի կիւզէլիքլերէ մալիք պու-
լունան ճէնուպ ճիհէթինտէ , Բէչէնէքլեր ,
Խոզարլար , Թիւրքլեր , Բօլովցիլեր վէ սայիր
պիր թագըմ աշայիրի պէտվիյյէ իսքեան
իթմէքտէ օլուպ, վէ օնլար իսկ, մահէլի մէզ-
պուրուն գատը ու գըյմէթինի վէ խթիֆա-
տէ իթմէքլիկի պիյմէտիքլէրինտէն, հէր վա-
գըթ չաբուլա չըգտըգլարընտա , չօգ տէ-
ֆա իլք թէճրիպէլէրինի Ֆիյէֆտէ վէ հա-
վալիսինտէ իճրա իյլէմէքտէ իտիլէր • Վէ
հաթթա պու ֆէնալըգլար եալընըզ տիւշ-
մէն սըֆթթըյլա կէլտիքլէրինտէ վուղու
պուլմաեըպ , իլլա տօսթ սըֆթթըյլա կէշ-
տիքլէրինտէ տախի վուղու պուլմագտա ի-
տիլէր : Մահալլի մէզպուրէ , Մաճարլար ,
Լէթիանընըլար , վէ Լէհլիլեր պէլալէրինտէն
տախի ազատէ գալամամագտա իտիլէր :
Պունլարտան տա պաշգա , Բուսիա պէյլէ-
րինին ճիւմէսինին տախի կէօզիւ Ֆիյէֆի
իւզէրինտէ օլտուղունտան , միգտարի քի-
ֆայէ գուվվէթէ մալիք օլտուգլարը դիսի,
հըրսը իգպալարընտան նաչի , պիլթթիֆ-
ագ քէնտիլէր հիճում իթտիքտէն պաշ-
գա , հինի իգթիզատա էհնէպլիլէր մուավէ-
նէթինէ տախի միւրաճաաթ իյլէմէքտէ ի-
տիլէր • վէլէսալ, չէհրի մէզպուր հէր վա-
գըթ , հէր նէվի թէսալուրթա պիր նիշան-
կեահ օլմագտա պուլունմուշ տուր :

Եուրինին օղլու Անտրէ , չէհրի մէզպու-
ռու թէրք իթմէքլիկի գուրմուշ , վէ բէտէ-
ռինէ քէնտի նիյէթինի աշմագըզը , Վլա-
տիմէր վէ եախսատ Վլատիմիր չէհրինտէ
պիր սէրայ եաբաբրմըշ , սէրայի մէզքիւրու
նէ՞ճիքճէ պիյիթմիշ, մէթին գըլըմըշ, վէ
թէպին իյլէմիշ օլտուղունտան , սօնրատան
չէհրի մէզպուր Սուզտալ պէյլիկի մագար-
ը հիւքիւմէթի օլմուշ տուր : Իթէ մէր-
գում , պու սուրէթլէ , Բուսիայի չիմալի-
չարգըն ճէհէթինի , պիր կիւն , Բուսիանընը
եիւրէկի մագամընտա օլմագլըզա հաղըր-
լամըշ տը բ : Անտրէ բէտէրինին վէֆաթընտան
սօնրա տախի Ֆիյէֆէ տէօնմէմիշ տիր,
վէ Ֆիյէֆ տախի ազ վաղըթտան , մագար-
ը հիւքիւմէթի օլմագլըզ չէրէֆինտէն մահ-
ռում գալմըշ տը բ : (Տէվամ)

ՊԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ

ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ